

ANIJA VALLA ARENGUKAVA

2023-2028

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. ANIJA VALLA ARENGUEELDUSED JA VÄLJAKUTSED	5
1.1 Üldiseloostus	5
1.2 Rahvastik	5
1.3 Kehra kui tõmbekeskus	8
1.4 Anija valla arengueeldused ja väljakutsed	11
2. ANIJA VALLA ARENGUSTRATEEGIA	12
2.1 Visioon ja missioon	12
2.2 Anija valla laiemad strateegilised eesmärgid	12

3. ANIJA VALLA OLUKORD JA ARENGUEESMÄRGID VALDKONNITI	13
3.1 Elu- ja looduskeskkond	13
3.2 Ettevõtlus, tööhõive ja turism	16
3.2.1 Ettevõtlus ja tööhõive	16
3.2.2 Turism	18
3.3 Haridus	20
3.3.1 Alusharidus	21
3.3.2 Üldharidus	22
3.3.3 Huvitegevus ja huviharidus	22
3.4 Kultuur, sport ja noorsootöö	23
3.4.1 Kultuur	24
3.4.2 Sport	25
2.4.3 Noorsootöö	25
3.5 Sotsiaalkeskond	27
3.5.1 Sotsiaalne kaitse	27
3.5.2 Tervishoid ja tervise edendamine	29
3.6 Kommunaalmajandus ja taristu	30
3.6.1 Vesi ja kanalisatsioon	30
3.6.2 Teed	31
3.6.3 Ühistransport	31
3.6.4 Soojamajandus	32
3.6.5 Energiamajandus	33
3.6.6 Jäätmemajandus	33
3.7 Valla juhtimine ja kogukonnad	36
3.7.1 Üldvalitsemine	36
3.7.2 Kogukonnad	38
4. ANIJA VALLA EELARVESTRAATEEGIA	39
4.2. Majandusproгноos	39
4.3. Tulubaasi prognоos	40
4.4. Kulude prognоos	41
4.5. Finantseerimistegevus	42
5. ARENGUKAVA SEIRE	45
6. ARENGUKAVA LISAD	46

SISSEJUHATUS

Anija valla arengukava 2023-2028 eesmärk on sõnastada arenguprioriteedid, kaasajastada valdkondade hetkeolukorra kirjeldused ja tegevused ning tagada jätkusuutlik areng järgneval arengukava perioodil ja vastavus seaduses sätestatud nõuetele. Arengukava ajakohastamine on kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega (KOKS) sätestatud omavalitsuste kohustus, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava ja eelarvestrateegia iga aasta 15. oktoobri seisuga hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat.

Anija valla omavalitsuslik staatus kinnitati 16. jaanuaril 1992. aastal. Kohalike omavalitsuste volikogude valimiste tulemuste väljakuulutamise järel 20. oktoobril 2002. aastal ühines Anija vald Kehra linnaga. Oma praegustes piirides moodustus Anija vald haldusreformi läbiviimisel, kui ühines Aegviidu vallaga 22. oktoobril 2017. aastal. Arengukava koostamisel on võetud aluseks Anija valla varasemad arengukavad 2014-2024, 2018-2025 ja 2020-2027, Aegviidu valla arengukava 2018-2021, Anija valla turismi arengukava 2014-2020 ning Aegviidu ja Anija valla ühinemisleping. Arengukava koostamisel on toetunud kohalikule identiteedile, omavalitsuse tugevatele külgedele ja võimalustele. Kõigis valdkondades on tehtud arengukava täiendamisel partnerlusel põhinevat koostööd, saadud sisendit ettepanekute näol vallas tegutsevatelt asutustelt ja isikutelt.

Käesolev Anija valla arengukava käsitleb aastaid 2023-2028 ning koosneb kuuest osast. Esiteks arengueelduste ja väljakutsete osa, kus iseloomustatakse Anija valla ruumilist paiknemist ja rahvastikku ning vaadeldakse tugevaid ja nõrku külgi. Teiseks valla arengustrateegia, mis sisaldab visiooni, laiemaid eesmärke ja tegevuskava eesmärkide saavutamiseks. Kolmandas osas kirjeldatakse hetkeolukorda, eesmärke ja tegevusi valdkonnapõhiselt ning tuuakse välja vastava valdkonna investeeringud lähiaastatel. Arengukava neljas osa on pühendatud eelarvestrateegiale ning viies käsitleb seiret. Sisukorra kuuenda punkti all tuuakse välja arengukava lisad, milleks on investeeringute kava ja eelarvestrateegia tabel.

1. ANIJA VALLA ARENGUEELDUSED JA VÄLJAKUTSED

1.1 Üldiseloostus

Joonis 1. Harju maakonna vallad haldusreformi järel aastal 2018. Allikas: Statistikaamet

Haldusreformi käigus ühinenud Anija ja Aegviidu vald moodustasid uue omavalitsusüksuse nimega Anija vald, mille pindala on 533 km² ning mis on oma territooriumi suuruselt neljas vald Harjumaal. Anija vald asub Harju maakonna kagupiiril, piirnedes Harju maakonna Kose, Raasiku, Jõelähtme ja Kuusalu vallaga, Järva maakonna Järva valla ning Lääne-Viru maakonna Tapa vallaga.

Valla haldusterritooriumist ca 50% on kaetud metsaga ning üle 3% on veekogude all. Territooriumist hõlmavad suure osa Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala ja Kõrvemaa maastikukaitseala. Lisaks eelpool mainitule on vallas veel Anija, Niinsoni ja Maapaju looduskaitseala ja muid vaatamisväärsusi; Soodla, Kaunissaare, Raudoja ja Aavoja veehoidlad (kokku 318 ha); jõed (neist suurimad Jägala, Soodla ja Mustjõgi), ojad ja kanalid.

Valda läbib Tallinn-Tapa raudtee ning kolm põhimaanteed: Kose-Jägala, Perila-Jäneda ja Piibe maantee. Vallas on kuus raudteepeatust: Nelijärve, Aegviidu, Mustjõe, Lahinguvälja, Kehra ja Parila.

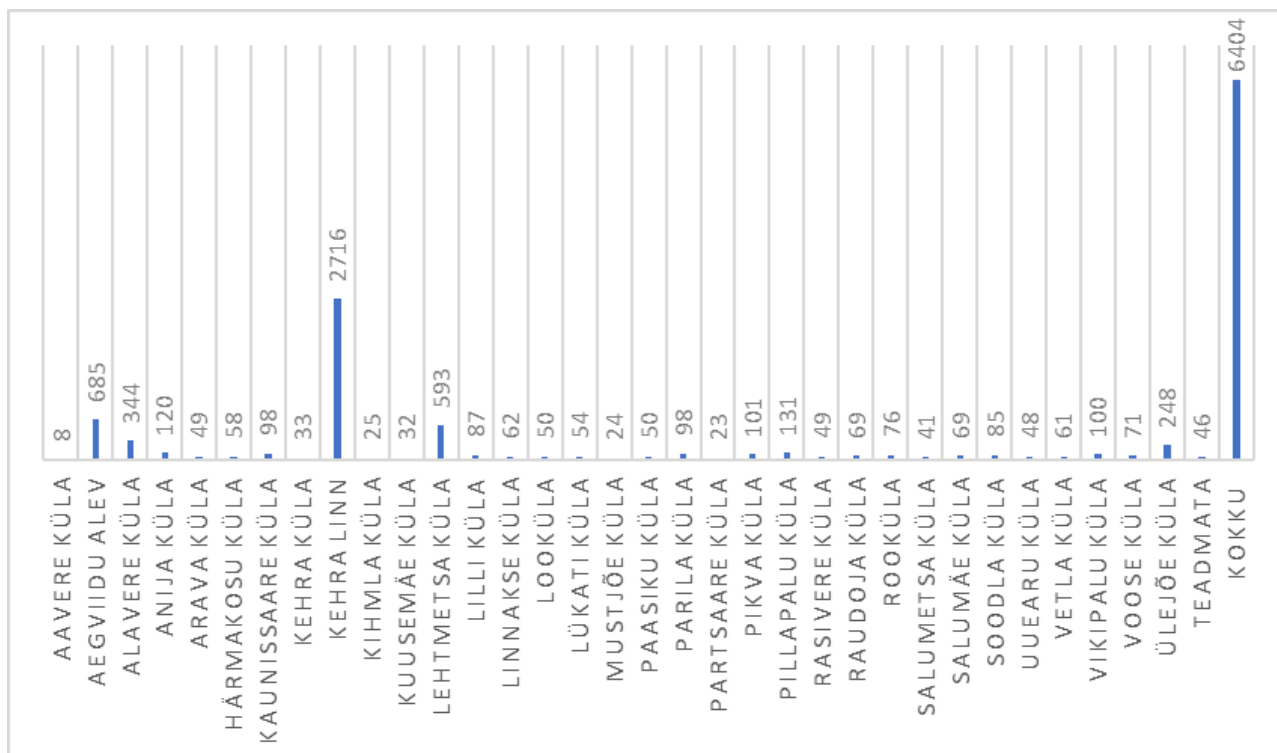
Anija valla asustus on ebahütlane, mille ajalooliseks põhjuseks on eelkõige raudtee, mille ümber on tekkinud asustus, ja palju inimeste elupaigaks sobimatut sood ja raba.

Vallas on vallasisene linn Kehra, Aegviidu alev ja 31 küla, millest suuremad on Lehtmetsa ja Alavere. Kehra linnas on eristatavad vana- ja uusasula ning Põrgupõhja ja Ülejõe asumid. Valla administratiivkeskus paikneb Kehra linnas. Valla suurimateks asustusüksusteks on Kehra linn, Aegviidu alev, Lehtmetsa küla ja Alavere küla, kus elab enamik kogu valla elanikkonnast.

1.2 Rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel on Anija valla rahvaarv 01.08.2024 aasta seisuga 6404 inimest, mehi on 3158 ja naisi 3246.

Rahvastiku asustustihedus on 12,02 inimest km² kohta.

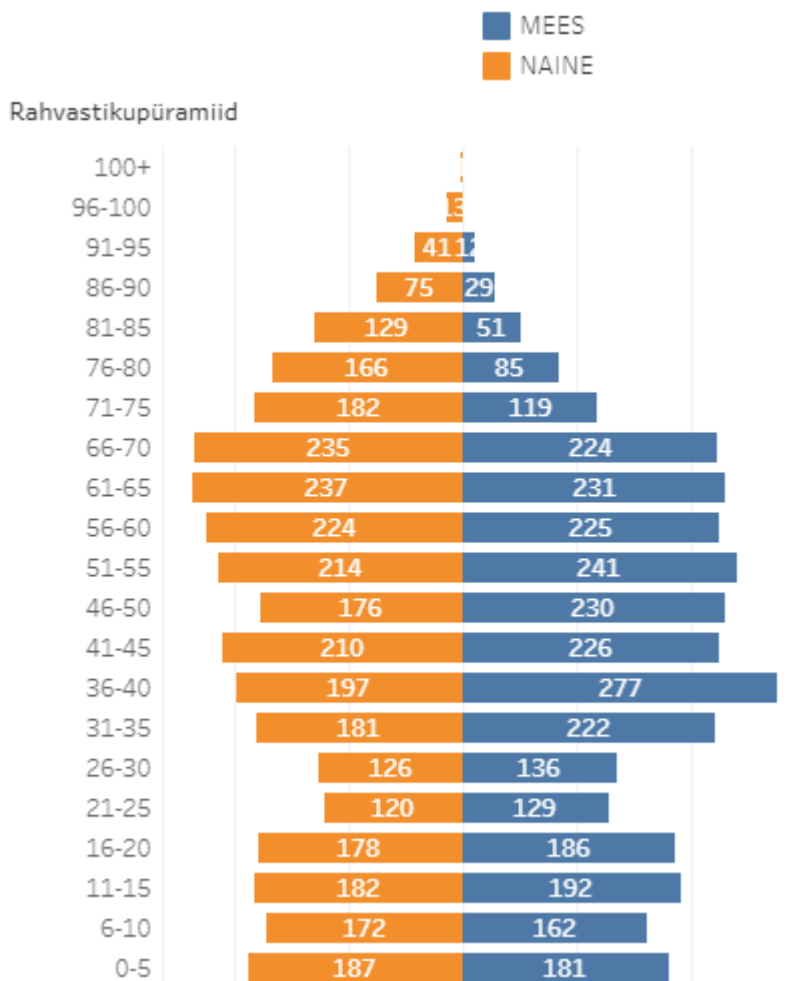
Joonis 2. Elanike arv Anija valla asulates 01.08.2024 seisuga. Allikas: Rahvastikuregister

Anija valla territooriumil elavate inimeste arv on olnud varasematel aastatel langustrendis. Alates 2018. aastast on rahvaarv aga pööranud väikese kasvu suunas.

2024. aasta 1. jaanuari seisuga elas Anija vallas 6404 inimest ning 2023. aasta sama ajaga võrreldes on elanike arv muutunud 4 inimese võrra vähemaks.

Kõige aktiivsemalt lisandus elanikke Anija valda käesoleva, 2024. aasta veebruaris (25). Kõige enam lahkujaid oli jaanuaris (32). Kõige enam sündis lapsi samuti veebruaris (9). Kõige suurem suremus oli jaanuaris (14).

Anija valla rahvastiku vanuselises struktuuris viimaste aastate lõikes järske muutusi ei ole toimunud. 2024. aasta 1. augusti seisuga iseloomustab seda alljärgnev joonis.

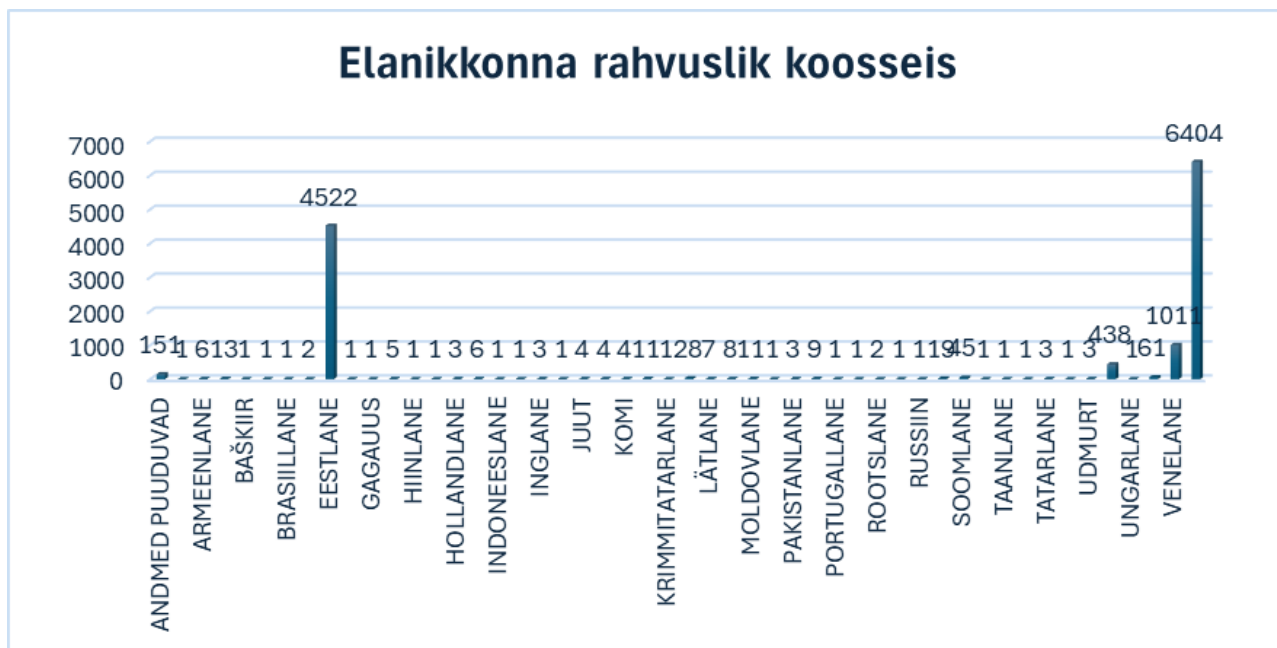

Joonis 3. Anija valla rahvastiku vanuseline struktuur seisuga 01.08.2024. Allikas: Rahvastikuregister

Kõige arvukamalt on Anija vallas 2024. aasta 1. augusti seisuga 36-40 aasta vanuseid elanikke (474), järsult langeb rahvaarv alates 86. eluaastast. Vähem on Anija valla elanike registris noori vanuses 21-30. 2024. aastal oli kõige rohkem samuti 36-40 aastaseid elanikke (469).

Anija vald on rahvuselt väga mitmekesine. 2024. aastal on meie elanikud määratlenud end 48 eri rahvusest. Kõige enam on eestlasi (4522), venelasi (1011) ja ukrainlasi (438).

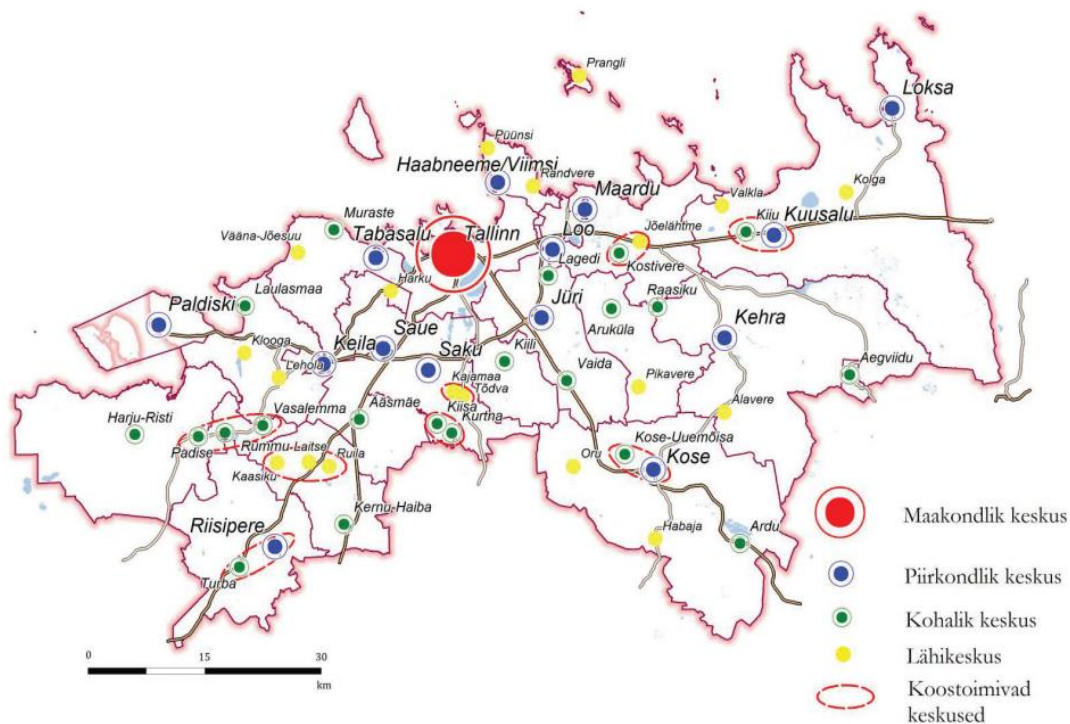
Anija valla rahvuselist koosseisu iseloomustab järgnev joonis.

Joonis 5. Anija valla rahvuslik koosseis 01.08.2024 seisuga Allikas: Rahvastikuregister

1.3 Kehra kui piirkondlik tõmbekeskus

Siseministerium töötas seoses haldusterritoriaalse reformi läbiviimise vajadusega välja tõmbekeskuste kava. Tõmbekeskusena määratleti toimepiirkonna kesksel linnalist asulat, mis on piirkonna elanike jaoks oluline pendelrände sihtkoht.

Harjumaa tõmbekeskuste kaart 2018

Allikas: https://hol.ee/docs/file/harju%20strat%20muudetud%2025_11_18.pdf

Tõmbekeskuste kava kohaselt tuleb piirata Tallinna haldusterritoriaalset laienemist ning rõhutada tugevate eeslinnaliste tõmbekeskuste säilimise vajadust, mis võimaldavad kvaliteetse elukeskkonna arengut ka väljaspool Tallinna halduspiiri. Harjumaa 17-st tõmbekeskusest toodi välja ühe ajaloolise tugeva keskuse ka Kehra linn. Olulised teeninduskeskused Anija vallas on Alavere ja Aegviidu -kohad, kus ei ole tingimata kättesaadavad kõik avalikud ja kaubanduslikud teenused, ent mis on siiski olulised teenuste kättesaadavuse tagamise seisukohalt ning kohalikul tasandil olulised tõmbekeskused.

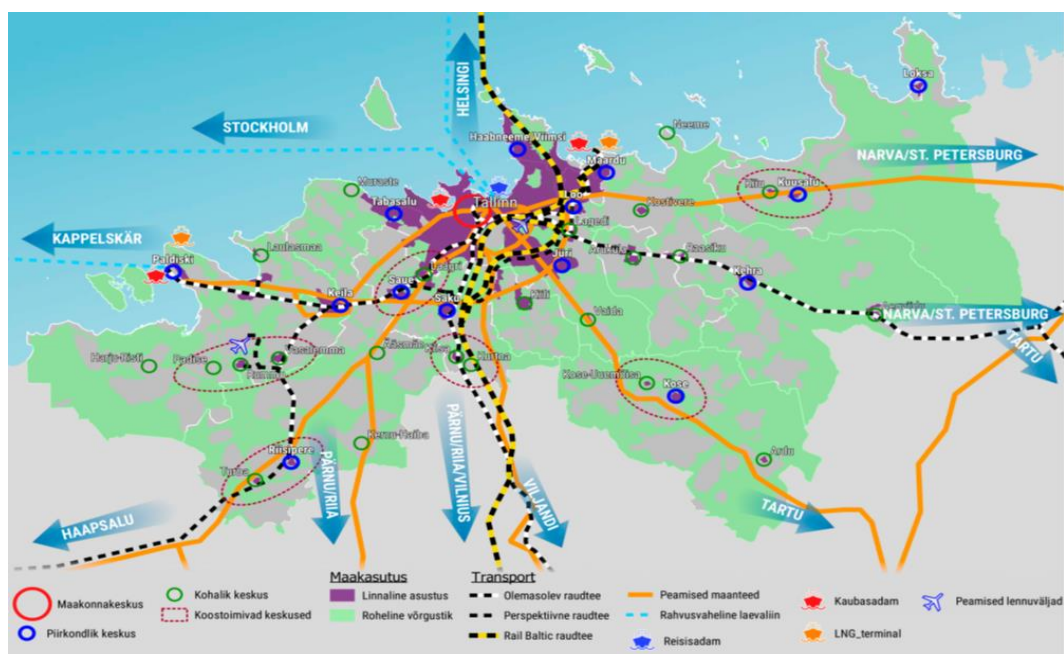
Anija valla südames – Kehras – on inimese jaoks kõik vajalik olemas. Seal asuvad

1. Hariduskeskus: Kehra Gümnaasium, kus õpivad nii eesti- kui venekeelsed lapsed; Kehra Kunstidekool, kus saab õppida nii muusikat kui kunsti; lasteaiad, kuhu järjekord praktiliselt puudub.
2. Avalikud teenused: ühistranspordisõlmed ja peatused, tervisekeskus, raamatukogu, rahvamaja, muuseum, spordikeskus ja staadion, sotsiaalkeskus, vallavalitsus.
3. Esmatasandi teenused: esmatarbekaupade poed, tanklad, apteegid, postkontor, autoremont, toitlustusasutused, sularaha- ja pakiautomaadid jms.
4. Kaunis elukeskkond: Kehrat läbib looklev Jägala jõgi, linna ümbritsevad metsad, veehoidlad ja põllud. Kehra suvine haljastus ja talvine teehooldus on alati tagatud.

Kehra, kus inimene saab tarbida talle vajalikke teenuseid, on Anija valla elanikele maksimaalselt 30 minuti autosõidu kaugusel. Kehrast Tallinnasse pääseb mugavalt rongiga., Näiteks rahvusvahelise haardega Ülemiste innovatsioonilinnakusse viib kiirrong 19 minutiga. Külades elavatele inimestele on eelloetletud teenused Kehras kättesaadavad tänu vallasisesele transpordile.

Õigete strateegiliste otsuste korral on Kehral kui tõmbekeskusel suur potentsiaal rahvaarvu kasvatamiseks järgnevatel aastatel.

Harju maakonna arengustrateegia 2040+ tegevusvaldkonnad on seotud kohalike omavalitsuste arengukavadega visiooni, arengueesmärkide ja seadusega omavalitsustele pandud ülesannete kaudu. Konkreetselt on kohalike omavalitsuste arengukavad, sh eelarvestrateegia, seotud strateegia nelja-aastase tegevuskavaga.

Harju maakonna arengustrateegia 2040+ ruumiline joonis
Allikas: https://www.hol.ee/docs/file/HMAS_26_04_2023.pdf

1.4 Anija valla arengueeldused ja väljakutsed

Käesolevas osas analüüsitakse valla kui terviku hetkeolukorda.

Anija valla arengueeldused

1. Soodne asukoht ja head ühendusvõimalused Tallinnaga.
2. Soodsad tingimused ettevõtluse arenguks.
3. Heade eeldustega põllumajanduspiirkond ja maapiirkondade asustuse säilimine.
4. Kaunis looduskeskkond.
5. Piisavalt maad elamuehituseks.
6. Turvaline elukeskkond.
7. Tugevad ja aktiivsed kogukonnad.
8. Pikaajaline rahvakultuuri ja spordi viljelemise traditsioon.
9. Arenenud sotsiaalhoolekande süsteem.
10. Tugev haridusvõrgustik.
11. Stabiilsed olemasolevad tööandjad.
12. Soodsad kinnisvara hinnad.
13. Asustustihedus on Harjumaa keskmisest väiksem, tagades hajaasustuses privaatsuse.
14. Kehra, Alavere ja Aegviidu on olulised piirkondlikud tõmbekeskused.

Anija valla väljakutsed

1. Horizon Tselluloosi ja Paberi Aktsiaseltsile kuuluvast tselluloosi- ja paberivabrikust lähtuvad keskkonnamõjud.
2. Ühistranspordi probleemid keskusest kaugemale ja valla territooriumil liikumiseks, kogumisliinide vähesus rongi kasutamiseks.
3. Nõrk ettevõtlus ja ettevõtjate vaheline koostöö, kvalifitseeritud tööjõu puudus.
4. Turismivaldkonna ettevõtluse nõrk areng, arvestades valla looduskeskkonda.
5. Madalam palgatase võrreldes Tallinna ja selle lähiümbrusega.
6. Rahvastiku vananemine.

Anija valla võimalused

1. Euroopa Liidu fondide suurem kaasamine investeringutesse.
2. Väärtushinnangute muutmine säästva arengu, loodusliku mitmekesisuse, keskkonna puhtuse saavutamiseks.
3. Vabaihenduste tegevuse aktiveerumine elukeskkonna parandamiseks.
4. Uue elamuehituse arendamine.
5. Paremate ühistranspordi ühenduste loomine.
6. Valla tuntuse suurendamine, sh kultuuri- ja spordiürituste kaasabil.
7. Hea elukeskkonna loomine – kergliiklusteede ja puhkealade rajamine, teekatete ja tänavavalgustuse uuendamine.
8. Elanikele kaugtöö võimaldamine ülikiire interneti leviala rajamisega.
9. Elanike kampaaniate korraldamine, mille eesmärk on saada registrisse juurde vallakodanikke.

Ohutegurid Anija valla arengule

1. Tööealise elanikkonna vähenemine ja selle mõju tulubaasile.

2. Riigi regionaalpoliitika kontseptsiooni puudumise mõju valla arengule.
3. Olemasolevate pikaajaliste tööandjate kadumine.
4. Väljaränne.
5. Tallinna lähedus.
6. Ümbritsevad tugevad tõmbekeskused.
7. Kaitseväge keskpõlügoon (Soodla harjutusväli).

Arengueelduste kokkuvõte

Anija valla arengueeldusteks on soodne asend liiklusmagistraalide ja Tallinna linna suhtes, mis annavad hea võimaluse investeringute sissevooluks ja ettevõtluse arenguks ning uue elanikkonna sissetulekuks. Elanikkonna sissetulekuks loob soodsad tingimused ka elamuehituseks piisava maa olemasolu, kinnisvara soodsad hinnad, vähenenud kuritegevus ja tugeva haridusvõrgu olemasolu. Anija valla tugevaks küljeks võib lugeda looduslikku keskkonda ning häid eeldusi maamajanduslike ja turismi ettevõtete arenguks.

Anija valla võimaluseks on maksimaalselt ära kasutada erinevaid välisfinantseeringuid, mille abil saab parandada taristu kvaliteeti ja elavdada kohaliku elukeskkonna arengut. Senised suurimad välisfinantseeringute abil renoveeritud objektid on Kehra linna, Lehtmetsa, Alavere, Anija, Lilli, Voose külade ja Aegviidu alevi ühisveevärk ja kanalisatsioon ning rekonstrueeritud tänavavalgustus, 2018. aastal valminud Aegviidu spordihoone, Aegviidu–Kõrvemaa kergliiklustee, Kehras esmatasandi tervisekeskus. Ehitatud uus lasteaed (valmis 2022) ning Alaveres rekonstrueeritud Mõmmila lasteaed ja Alavere kool. Toetuste abil on 2019-2020 täielikult renoveeritud ka Aegviidu depoohoone, mis sai nimeks Aegviidu Tervisedepoo ja augustis 2020 avati renoveeritud Anija mõis.

Oluline on suunata kõik võimalused kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna kvaliteedi parandamisele ja mitmekesistamisele, mis tooks valda juurde nii uusi elanikke väljastpoolt kui väldiks elanikkonna väljarännet.

2. ANIJA VALLA ARENGUSTRATEEGIA

2.1 Visioon ja missioon

Anija valla arenguvision aastaks 2028

Anija vald on kiiresti arenev kaasaegse elukeskkonnaga majanduslikult mitmekesine ja aktiivsete kogukondadega omavalitsus, kus elanikele on tagatud konkurentsivõimeline haridus ja sotsiaalne turvalisus.

Anija vallavalitsuse missiooniks on

Valla elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamine ning tingimuste loomine kodulähedase hea hariduse ja inimest väärtustava sotsiaalteenuse saamiseks.

2.2 Anija valla laiemad strateegilised eesmärgid

Anija valla arenguprioriteet on valla elanikud ja elanike juurdekasv ning neile vajalike tingimuste loomine. Eesmärgi saavutamiseks hoiame oma olemasolevaid tublisid töötajaid ning jätkame teiste arengustrateegias sõnastatud tegevustega.

Anija valla visiooni elluviimiseks on püstitatud kolm laiemat valdkonnaülest eesmärki, mida toetavad valdkondlikud strateegilised eesmärgid ja tegevused.

1. Suurepärane elu- ja ettevõtluskeskkond.
2. Kodulähedane hea haridus ja kultuurielu.
3. Inimest väärtustav sotsiaalhoolekanne.

Anija valla hetkeolukord ja arengueesmärgid valdkondade järgi on tihedalt seotud laiemate eesmärkidega ja täpsemalt kirjeldatud järgmises peatükis, jagatuna seitsmeks valdkonnaks alljärgnevalt:

1. Elu- ja looduskeskkond.
2. Ettevõtlus, tööhõive ja turism.
3. Haridus.
4. Kultuur, sport ja noorsootöö.
5. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid.
6. Kommunaalmajandus ja taristu.
7. Valla juhtimine ja kogukonnad.

3. ANIJA VALLA OLUKORD JA ARENGUEESMÄRGID VALDKONNITI

Arengustrateegia osa sätestab konkreetsed arengusuunad ja meetmed tegevusvaldkondade kaupa, mis on vajalikud Anija valla arenguvisioni realiseerimiseks.

3.1 Elu- ja looduskeskkond

Hetkeolukord

Valla pindalast ligikaudu 50% on kaetud metsaga ning üle 3% on veekogude all. Anija valla territooriumil asuvad Raudoja, Aavoja, Kaunissaare ja Soodla veehoidlad. Lisaks Jägala jõeale paiknevad vallas ka Tarvasjõgi, Jänijõgi, Mustjõgi, Jõelähtme ja Soodla jõed.

Valla territooriumil on Harju maakonna teemaplaneeringuga "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" määratud neli väärtuslikku maastikku: Põhja-Kõrvemaa, Soodla, Aegviidu-Nelijärve ja Voose. Kaitsealadest asuvad vallas Tuha dendraarium, Anija looduskaitseala, Anija mõisa park, Matsi dendraarium, Pikva mõisa park, Alavere mõisa park, Maapaju looduskaitseala, Niinsoni looduskaitseala ja Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala ning Kõrvemaa maastikukaitseala. Täiendavalt on Natura 2000 loodusaladeks määratud Anija, Parila, Maapaju ning Natura 2000 loodus- ja linnualaks Kõrvemaa. Riikliku tähtsusega maardlaid vallas ei asu. Olulisteks maavaradeks Anija vallas on liiv, kruus ja turvas.

Seoses Venemaa kallaletungiga Ukrainale on tekkinud Kaitseministeeriumil terav vajadus teatud päevadel aastas kasutada kogu Soodla harjutusvälja ja Keskpõlügeni ala. Anija vald seisab kohalike elanike turvalisuse kaitse eest, kuna harjutusvälja kasutamisega (suurekaliibrilised relvad) kaasneb oluline häiring – eeskätt müra, aga ka vibratsiooni ja tihenenud liikluskoormuse näol, mida ei ole võimalik harjutusvälja eesmärgipärasel kasutamisel vältida ja millega võib seetõttu kaasneda elukvaliteedi langus harjutusvälja piirkonna elanikkonna jaoks.

Vajalik on Kehra linna, Aegviidu alevi ja külade haljasalade planeerimine ja nende kujundamine sellest lähtuvalt. Keskustes on küll piisavalt kõrghaljastust, kuid seni ei ole maastiku kujundamisega ruumilise planeerimise käigus piisavalt arvestatud.

Anija valla kui elukeskkonna kvaliteedi tõstmisel on oluliseks avalikku ruumi risustavate hoonete välisilme korrastamine. Selleks planeeritakse tõhustada järelevalvet ja korraldada erinevaid kampaaniad. 2023. aastal lammutati Kehras Metsa põik 2 kuurid. Järgnevatel aastatel on plaanis lammutada kuurid Kehras Laste põik ja samuti utiliseerida vanad gaasipaigaldised.

Euroopa Komisjon aitab ELi liikmesriikidel kavandada ja rakendada reforme, mis toetavad rohepööret ja aitavad saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke. Rohepöörde tähendab kompleksset suunamuutust senises majandus- ja toimetudelis, sisaldades mh suundi primaarenergia tõhusamaks kasutamiseks, taastuvenergia laiaulatuslikumaks kasutuselevõtuks, tarbimise säästlikumaks muutmisel (hoonete rekonstrueerimine, transpordisektori jalajälje vähendamine jm tarbimise vähendamine), uute tehnoloogiate rakendamiseks jpm. Rohepöörde üheks eelkõige ettevõtlust puudutavaks alaliigiks on ringmajandus, mis on ka Eesti keskkonnapoliitika oluline arendussuund. Ringmajanduse programmi eesmärk on toetada keskkonnakorralduse, jäätmete, maapõue ja kemikaalidega seotud teadus-arendustegevusi, ressursi tõhusamat kasutamist, ringmajanduse põhimõtete kasutusele võtmist, jäätmete ja heitmete tekke vältimist ning tegevuste keskkonnamõju vähendamist, ringmajanduse valdkonnas teadlikkuse tõstmist ning jätkusuutliku

tarbimise ja tootmise lahenduste välja töötamist ja laiemat kasutust. Muutuv kliima tekitab järjest enam muresid eriti tiheasustuses: sagenevad paduvihmad ja üleujutused muudavad tänavad läbimatuks ning tekitavad varalist kahju, samas kui kuumal suveajal kütab 50-kraadine asfaldipind linnaruumi. Üha rohkem on piirkondi, kus suviti on mure joogivee nappusega, tormide ajal ei pea vastu sajuvee- ja kanalisatsioonisüsteemid. Rohepöörde foonil on Anija vallas kavas koostada energia- ja kliimakava, mis mh sisaldab meetmeid rohepöörde rakendamiseks ning kliimamõjudega kohanemiseks kohalikul tasandil. Energia- ja kliimakava kaudu toetatakse tegevusi, mida kliimamuutuste olukorras oleks igal juhul vaja. Näiteks saab linnaruumis elurikkust suurendada, maandada kliimariske. Energia- ja kliimakava alusel valmib tegevuskava, mille alusel saab toetada ka lisaks kliimateadlikkuse tegevusi: kliimakoolitusi ja kogukonna kaasamisüritusi, rakendusuuringute elluviimist jpm. Samuti jätkata Kehra kalmistu rajamise vajaduse väljaselgitamist.

Anija vallas, aga eriti Kehra linnas ning Aegviidu alevis on nõudlus uute elamispindade järele suur. Kinnisvaraarendajad ei ole varem pidanud Kehra linna uuselamuarendusteks oluliseks asukohaks. Alates 2022. aastast on Anija vallas aktiveerunud elamumajanduse areng. Kehra linnas on arendamisel 28-st elamukrundist koosnev Lille uuselamurajoon, 2023. aastal valmib esimene kortermaja kolmest Kehra-Aia uusarenduse 15-korteriga majast. Kehra südames Aia tänavas on 2023. aastal valmimas kolmest A-energiaklassiga ridaelamust ja kahest paarismajast koosnev uusarendus „Kehra arendus“. Elamupiirkondade arendamiseks taotles Anija vald riigilt maad munitsipaalomandisse ning ellu viimisel on detailplaneering Kehras Mulla tn 6 maaüksusel (8 elamukrunti) ning Kehra linnas raudtee, Põhja, Mulla ja Salo tänavate ning Kose mnt 2a, 2b maaüksusega piirneval alal, mille kohaselt rajatakse neli korterelamut ja neli ridaelamut ning ärihoone. 2023. aastal oksjoni käigus müüdi üheksa kinnistut OÜ-le Ruum Invest, kellel on kohustus ala välja arendada 10 aasta jooksul. Edaspidi on plaanis Keskuse tn 6 ja 8 kinnistute arendamiseks taotleda riigilt maad munitsipaalomandisse ning teostada detailplaneering. 2024. aastal alustatakse Põhja - Mulla tänaval esimese kortermaja vundamendi ehitust. Jakobsoni tn üksikelamute krundid on leidnud uue omaniku ja väljastatud ka esimesed ehitusload. 2025. aastal on plaanis algatada detailplaneering Keskuse tn 8 kokku 20 ha.

Aegviidu piirkonnas on elluviimisel neli uuselamuarendust eramute rajamiseks.

Strateegiline eesmärk: Anija valla elukeskkonna kvaliteedi parandamine ning omavalitsuse haldussuutlikkuse tõstmine.

Meede 1: elamumajanduse areng

Tegevused:

1. Vallale kuuluva elamufondi korrastamine.
2. Jäätmemajade, süvamahutite ja parklate arendamine koostöös kogukondadega ning arendajatega.
3. Vallale kuuluvatele kasutuseta hoonetele ja kinnistutele kasutusotstarbe leidmine või kinnisvara võõrandamine.
4. Uuselamuarenduse soodustamine detailplaneeringuga aladel ja olemasolevate tiheasustusalade laiendamine.
5. Elamuarenduse planeerimine uute elamukruntide moodustamise teel KOV-i poolt.
6. Heakorrakampaaniate korraldamine.
7. Üürimajade arenduse toetamine.

Meede 2: heakorrastatud ja turvaline elukeskkond

Tegevused:

1. Veekogude ja kaldaalade korrastamine ning miljööväärtuse suurendamine.

2. Olemasolevate parkide ja haljasalade hooldamine ning korrastamine.
3. Valla territooriumil asuvate ajalooliste, muinsuskaitsete ja kultuuriobjektide korrastamise toetamine.
4. Meetmete rakendamine keskkonnaohtlike ja miljööväärtust rikkuvate objektide likvideerimiseks ning kruntide korrastamiseks.
5. Kõrvemaa maastikukaitseala kasutusel hoidmine ja kaitsealuste parkide ning üksikobjektide korras hoidmine.
6. Kehra pargi, Jägala jõe äärses promenaadis ja gümnaasiumi õueala arendamine esinduslikuks avaliku linnaruumi osaks.
7. Kehra linna kui vallakeskuse terviklik arendamine.
8. Alavere pargi arendamine vastavalt detailplaneeringule (terviserada, lõkkeplats, lipumast, asfaltkattega plats lava püstitamiseks (talvel võimalik uisuplats) autonoomne vee- ja elektrivõtu punkt, kergliiklusteed ja puhkuseks sobiv tiigikalda ala).
9. Avalike mänguväljakute rajamine ja olemasolevate kaasajastamine.
10. Veekogude äärde supluskohtade rajamine ning olemasolevate supluskohtade hooldus/parendamine/arendamine.
11. Puhkealade ning matka- ja rattaradade kaardistamine ja viidastamine.
12. Tualettide rajamine avalikuks kasutamiseks.
13. Kehra staadioni rannaala arendamine.
14. Koerte jalutusväljaku rajamine.
15. Tiheasustusalade kõrghaljastuse seisukorra kaardistamine.
16. Vanade puude alleede likvideerimine ja asendamine uutega ning uute alleede rajamine.
17. Kinnistute ja hoonete heakorrastamise propageerimine.
18. Aegviidu alevi keskuse terviklik arendamine ja rajamine.

Meede 3: turvalisuse tagamine valla territooriumil

Tegevused:

1. Tuletõrjesüsteemide ja veevõtukohtade korrastamine.
2. Naabrivalve ja abipolitseinike tegevuse propageerimine ja arendamine.
3. Kohaliku initsiatiivi ja kodanikualgatuse toetamine turvalisuse tagamisel.
4. Kriisivalmiduse suurendamine.
5. Hädaolukorra lahendamise plaani koostamine.
6. Turvakaamerate paigaldamine.

Meede 4: keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamine

Tegevused:

1. Säästva arengu põhimõtete arvestamine valla arendamisel.
2. Rohelise kontori põhimõtete rakendamine.
3. Jalgrattasõbraliku keskkonna kujundamine Anija valla piirkondades ning nende vaheliste turvaliste kergliiklusteede rajamine.
4. Taastuvenergia kasutuselevõtu soodustamine.
5. Katusega rattaparklate rajamine ja pumpade paigaldamine.
6. Korteriühistute nõustamine kortermajade energiasäästu ja toetuste alal.
7. Anija valla kliima- ja energiakava koostamine.
8. Kogukonnaaedade arendamine.
9. Säästlike sademevee süsteemide arendamine ja sademevee kasutusele võtmine.
10. Elektriautode laadimisvõrgustiku laiendamise soodustamine.

Investeeringud:

Investeeringu objekt							Rahastusallikas
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Kehra pargi ja jõeäärse promenaadi välja arendamine				?	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Avalike mänguplatside rajamine ja renoveerimine			30 000	50 000	x	x	Vallaeelarve
Alavere pargi arendamine	134 479				x	x	Toetusmeetmed ja vallaeelarve
Tuletõrjesüsteemide ja veevõtukohtade korrastamine	23 988		20 000		x		Vallaeelarve
Üürimaja projekteerimine ja ehitamine			E	x	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed Vallaeelarve
Koerte jalutusväljak					x		Vallaeelarve
Rattaparklatele katuste rajamine ja pumplate paigaldamine				15 000			Vallaeelarve
Avalike tualettide rajamine				50 000			Vallaeelarve
Aegviidu alevi keskuse terviklik arendamine ja rajamine			E	x	x		Vallaeelarve

Kliima ja energiakava koostamine			32 000				
----------------------------------	--	--	--------	--	--	--	--

E- ettevalmistus

x- tegevus on planeeritud sellesse aastasse

3.2 Ettevõtlus, tööhõive ja turism

3.2.1 Ettevõtlus ja tööhõive

Hetkeolukord

Arendustegevuse sihiks antud valdkonnas on Anija valla arengueelduste kasutamine valla konkurentsivõime tugevdamiseks. Eelkõige on see ettevõtluse propageerimine ja arengustrategia väljatöötamine ettevõtluse võimaluste avardamiseks. Anija valla territooriumil on üldplaneeringuga planeeritud võimalik arenduspiirkond Andevei maaüksusel Kehra linnast loode suunas. Tööstusala arendamiseks on planeeritud üle 52 ha. Lillis, Anijal, Alaveres ja Kehra lähiumbruses on veel mitmeid eravaldustes olevaid rajatisi, millest tulevikus võib kujuneda arvestatav tööstusala.

Ettevõtete arv on olnud Anija vallas pidevalt kasvav, välja arvatud 2021. aastal, kui ettevõtete arv vähenes 31 võrra. Tabelist 1 on näha, et enamus valla ettevõtetest on väikeettevõtted – alla kümne töötajaga ning ainult üks suurettevõtte – Horizon Tselluloosi ja Paberi AS (üle 250 töötaja). Kokku on Anija vallas 2023. aasta seisuga ettevõtteid arvuliselt 453, kaheksa ettevõtte võrra vähem kui 2022. a.

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvate ettevõtete arv Anija vallas töötajate arvu järgi

	Kokku	Vähem kui 10	10-49	50-249	250 ja enam
2020	450	435	13	1	1
2021	419	400	17	1	1
2022	461	448	11	1	1
2023	453	439	12	1	1

Allikas: Statistikaamet

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad üksused Anija vallas õigusliku vormi järgi

	Kokku	Füüsilisest isikust ettevõtja	Täisühing	Usaldusühing	Osaühing	Aktsiaselts	Tulundusühistu	Mitte-tulundusühing	Sihtasutus	Kohaliku omavalitsuse üksus
2020	668	82	60	1	301	4	2	203	2	13
2021	642	77	0	1	336	3	2	208	2	13
2022	688	83	0	0	372	4	2	212	2	13

2023	691	77	0	0	370	4	2	223	2	13
-------------	-----	----	---	---	-----	---	---	-----	---	----

Allikas: Statistikaamet

Tabel 3. Brutotulu suurus ja saajate arv Anija vallas

	Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu eurodes	Brutotulu saajad
2020	1 286,00	2509
2021	1 368,08	2570
2022	1 479,69	2621

Allikas: Statistikaamet

Tabel 4. Statistilisse profiili kuuluvate ettevõtete arv Anija vallas tegevusalade kaupa

	2020	2021	2022	2023
Tegevusalad kokku	450	419	461	453
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	52	56	57	58
Mäetööstus	0	0	0	0
Töötlev tööstus	43	42	48	50
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	69	5	5	5
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	1	1	1	1
Ehitus	67	67	70	68
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	62	68	75	61
Veondus ja laondus	24	27	32	33
Majutus ja toitlustus	12	16	18	19
Info ja side	16	14	17	17
Finants- ja kindlustustegevus	2	3	6	5
Kinnisvaraalane tegevus	13	11	20	20
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	27	37	31	29

Haldus- ja abitegevused	21	22	26	21
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0	0	0	0
Haridus	5	8	6	9
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3	2	2	3
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	14	14	17	17
Muud teenindavad tegevused	19	26	30	37
Kodumajapidamised tööandjana; kodumajapidamiste oma tarbeks kaupade tootmine	0	0	0	0
Eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste tegevus	0	0	0	0

Allikas: Statistikaamet

Strateegiline eesmärk: Anija valla kui potentsiaalse ettevõtluspiirkonna tutvustamine ja koolitustegevuse korraldamine väikeettevõtluse arendamiseks.

Meede 1: ettevõtluskeskkonna arendamine

Tegevused:

1. Ettevõtlusvõimaluste propageerimine koostöös teiste organisatsioonide ja ametkondadega.
2. Ettevõtluskeskkonna kaardistamine, arendamine ja soodsa ettevõtluskeskkonna loomisele kaasaaitamine partnerluse põhimõttel koostöös PRIA, sh Leader, EAS ja KREDEX, HEAK; KÜSK.
3. Tingimuste loomine üldplaneeringuga kavandatud aladele uute tootmis- ja äriettevõtete rajamiseks.
4. Tingimuste loomine ettevõtluse tekkimiseks ja arendamiseks.
5. Ettevõtjatega ümarlaua korraldamine koostöö loomiseks.
6. Kaugtöökohtade loomise toetamine.
7. Kehra turu arendamine.

Meede 2: ettevõtluse arendamine ja tööhõive parendamine

Tegevused:

1. Ettevõtjate hulgas vajaduste väljaselgitamiseks küsitluse läbiviimine.
2. Ettevõtlust propageerivate ja ettevõtlusega alustamiseks vajalike koolituste korraldamine koostöös ettevõtjate, teiste organisatsioonide ja ametkondadega.
3. Valla kinnisvara rentimine või võõrandamine ettevõtluse arendamise ja töökohtade loomise eesmärgil.

3.2.2 Turism

Hetkeolukord

Turism ja puhkemajandus on Anija vallas perspektiivseks majandusharuks, sest Anija vald ja kogu Kõrvemaa piirkond tervikuna on rikkad loodusliku ressursi ja kultuurilise pärandi poolest, millele tugineda ja mida arendada. Valitud sihtgruppidele kommuniqueerides on võimalus luua eeldused potentsiaalsete külastajate reisimotivatsiooni tekkeks. Oluline on siinjuures nii tootearenduses kui väärtuste pakkumises orienteeruda võimalikult täpselt valitud sihtgruppidele.

Turismiressursi ja võimaluste esiletoomine turunduses ei ole sageli piisav külastusmotivatsiooni tekkeks, mistõttu on piirkonnas vajalik senisest enam tegelda tootearendusega, milles on kandev roll ettevõtjatel ja külastusobjektide ning atraktsioonide omanikel-arendajatel. Turismi soodustavad valda läbivad teed: Piibe maantee ja Tallinn–Tapa raudtee. Tallinnast väljasõidukohana konkureerib Kõrvemaa puhkepiirkonnana nii teiste suundadega kui ka teiste piirkondadega nagu näiteks Lahemaaga. Edukaks konkureerimiseks nii siseturul kui ka välituristide piirkonda meelitamiseks on vajalik ühtse, tugeva ja tervikliku puhkepiirkonna kuvandi loomine, mis hõlmab endas tervikut toetavat, kuid samas erinevatele sihtgruppidele sobivate kvaliteetsete toodete pakkumist ja ühisturundamist. Anija valla võimalus on kasutada piirkonna arengu huvides positiivses mõttes ära Kõrvemaa head, tugevat ja tuntud kuvandit puhkepiirkonnana. 2021. aasta juunis alustas viie Harjumaa valla ühisprojekt Kõrvemaa Rattaring, mis sai toetust maakondlike arengustrateegiatega elluviimise meetmest ning panustab oma üheksa jalgrataste rendi jaamaga Anija valla ja Kõrvemaa kui turismipiirkonna tuntuks ja arengusse.

Harju maakonna turismi arengustrategia 2025 kohaselt on Harjumaa külalislahke ja kvaliteetne turismisihtkoht rahvusvahelisel ja siseturul, moodustades koos Tallinnaga atraktiivse ühtse koosluse. Eduka arengu võtmeteguritena määratleb maakondlik turismistrateegia ettevõtjate omavahelise koostöö Tallinna teenusepakujate ning avaliku sektoriga, samuti tootearenduse ja kvaliteetse teenuse tagamise Harjumaa peamistes turismivaldkondades – kultuuri- ja loodusturismis ning perepuhkusel.

Aegviidu on RMK matkateede ristumiskoht. Matkapealinna nimetuse sai Aegviidu 2015. aastal. 2018. aastal avati Kauksi–Aegviidu–Penijõe matkatee. Matkarajad kulgevad Nelijärve piirkonnas ja järvede vahelisel metsasel alal. Nelijärve matkarajad on ühendatud Jäneda matkaradadega. Enam kasutatav on Aegviidu–Jäneda 10 km pikkune Presidendi matkarada, mis sobib hästi nii suviseks matkamiseks kui suusatamiseks. Reljeefi vaheldusrikkuse tõttu on Aegviidu populaarne jalgratturite ja orienteerujate seas; Nelijärve järvestik pakub võimalusi veespordiks (vesiratas, suplused), paadisõiduks ning kalastamiseks. Taliturismi aluseks on suusatamine. Kõrvemaa keskel paikneb Aegviidu alev, kust kulgevad läbi olulised teed ümbritsevatele kaitsealadele ja seega on alevil hea lähtekoht piirkonna loodusturismi teabe ja tegevuse koondamisel ning jagamisel. 2020 avati Aegviidus renoveeritud endine depoohoone nimega Aegviidu Tervisedepoo, kus laenutatakse spordivahendeid ja jagatakse turismiinfot. 2023. aastal toimus esimene matkafestival Aegviidus, mida külastas ca 450 inimest. 2024. aastal külastas matkafestivali ca 500 inimest.

Anija vallas pakuvad turismiteenuseid Kõrvemaa Matka- ja Suusakeskus, Vetla külas asuv Söesauna talu, Voose Päikesekodu, Suurekivi kodumajutus, Saia Metsamaja, Aaveres Relais Liimock, Aegviidu piirkonnas tegutsevad Nelijärve Puhkekeskus, Aegviidu Puhkebaas, Mustjõe Kõrtsitalu, majutusettevõtte Pohla Kodumajutus, Villa Pillapalu ja koolituskeskus Pillapalu Forest Retreat. Paasiku koertemõisas saab nautida mitmesuguseid tegevusi loomadega, pidada sünnipäevi ja firmapidusid kui ka rentida erinevaid ruume sündmuste tähistamiseks. 2024. aastal renoveeritud

maakivist hoone on ideaalne suurte gruppide teenindamiseks ning pulmade pidamiseks. Pikva külas asub Vana-Tõlla peomaja, mis pakub võimalust korraldada üritusi, toitlustust, toimuvad kontserdid ja kompleksi laiendamisega hakatakse lähiajal pakkuma ka majutust. MTÜ Nõmbra Karjamõis korraldab iga-aastast valgusfestivali ja välja arendamisel on sessoon metsarestoran ning loodusharidus ja õuesõppe rada.

Üks tähtsamaid vaatamisväärsusi vallas on Anija mõis. Mõisast on esimesi kirjalikke teateid 1482. aastast. Anija mõis on üldkompositsioonilt üks väljapaistvamaid Eestis. Mõisapark on unikaalne võõrpuuliikide rohkuse poolest ja on võetud nii loodus- kui muinsuskaitse alla. Liigirikas park sobib jalutuskäiguks sinna rajatud kahe kilomeetrisele meele ja kogemuste teel ning ka pikniku pidamiseks. Mõisa haldamiseks on Anija vald loonud sihtasutuse Anija Mõisa Haldus. Vallale kuuluvad mõisakompleksist kolm hoonet: mõisa peahoone ehk härrastemaja, ait ja teenijatemaja. 2020. aastal avati täielikult renoveeritud mõisa peahoone ja restaureeriti mõisa ait-südamikeskus. Käimas on tegevused seni tühjana seisnud ja laguneva ajaloolise teenijatemaja kasutuselevõtuks majutusasutusena, et Anija vallas oleks tulevikus ööbimisvõimalusi ka nõudlikumale kliendile. 2023. aasta veebruaris pälvis Anija mõis 2022. aasta prima turismiobjekti tiitli.

2018. aastal Kehra vanas raudteejaamas avatud Kehra Vabadussõja murdelahingute muuseum on kujunenud oluliseks valla turismipunktiks. Eesti kultuurimälestiste hulka kuulub ka Aegviidu raudteejaama hoonete kompleks, mida saab pidada üheks vaatamisväärsuseks.

Strateegiline eesmärk 1: Anija valla külastusobjektid ja turismiteenused on mitmekesised, kuvand atraktiivne ja turismiteenuse pakkujad teevad koostööd.

Tegevused:

1. Anija valla brändi väljaarendamine turunduse ja turismivaldkonna suunal.
2. Jägala jõe äärde kalastus- ja telkimiskohtade rajamise soodustamine.
3. Kõrvemaa Rattaringi arendamine koostöös Harjumaa omavalitsuste ja teiste valdkonna koostööpartneritega.
4. Koostöö turismiteenuste ja majutusvõimaluse pakkujatega ning teiste organisatsioonidega turismivaldkonna mitmekesistamiseks.
5. Ratta- ja matkateede kaardistamine koostöös turismiettevõtetega ning turismitaristu uuendamine.

Strateegiline eesmärk 2: Kõrvemaa kui puhke- ja turismipiirkond on siseturul tugev kaubamärk, kus Anija valla tootepakkumisel on etendada oluline roll.

Tegevused:

1. Kõrvemaa kui Eesti puhkepiirkonna ja Aegviidu kui matkapealinna tutvustamine.
2. Anija valda turundavad tegevused internetis ja sotsiaalmeedias.
3. Anija valla turismiobjektide kaardistamine.
4. Terviklike turismitoodete väljatöötamine, kaardistamine ning turundamine, sh väljapoole valda.
5. Koostöö Eesti turismiinfo portaalidega.

Investeeringud:

Investeeringu objekt							Rahastusallikas
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Anija mõisa teenijatemaja restaureerimisprojekt				E	x		Vallaeelarve
Anija mõisa teenijatemaja restaureerimine majutusasutuseks					E	x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 85% ja vallaeelarve 15%
Anija mõisapargi paviljoni ja piirdemüüri taastamine					E	x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 85% ja vallaeelarve 15%
Anija mõisa püsinäituse edasiarendamine	190520						Toetusmeede 70% ja vallaeelarve 30%
Voose külas Vana-Täijärve matkarajale treppide ja vaatetorni rajamine						x	Potentsiaalsed toetusmeetmed, vallaeelarve ja Voose külaselts

E- ettevalmistus

x- tegevus on planeeritud sellesse aastasse

3.3 Haridus

Hetkeolukord

Haridusvõrgu ja -asutuste kaasajastamine on eelduseks jätkusuutliku elukeskkonna loomiseks Anija vallas. Lasteaia hooneid on piirkonnas neli ja teenus on elanikele kättesaadav, kuigi lasteaedade sisustus ja õuealad vajavad kohati kaasajastamist. Uuselamuarendustega seotud plaanide realiseerumisel võib tekkida lasteaiakohtade puudus.

2024. aasta 1. septembril muudetakse Anija Valla Lasteaedade struktuuri. Tegutsema jääb kolm juriidilist lasteaeda neljas asukohas. Koole on Anija vallas kolm. Alavere Põhikoolis ja Kehra Gümnaasiumis on õpilaste arv stabiilne ning tulenevalt rahvastiku prognoosist lähiaastatel õpilaste arvu olulist kasvu või langemist ette näha ei ole. Aegviidu Koolis on õpilaste arv kasvutrendis ning 2024. aastal tuleb Aegviitu uusi õpilasi seoses naabervalla Tapa haridusreformidega

Renoveeritud on Kehra Gümnaasiumi algklasside maja ja Lehtmetsa külas asuv Lepatriinu lasteaiamaja ja Alavere külas asuv Mõmmila lasteaiamaja. EASi toetusel läks 2018. aastal Aegviidu

Kool üle maaküttele ja ehitati välja kooli söökla. 2022. kooliaasta alguseks valmisid Alavere kooli renoveerimistööd. Samuti said kaasava hariduse põhimõtete rakendamise toetusmeetme abil Kehra gümnaasium ja Aegviidu kool väikeklassid ning Alavere kooli paigaldati invatõstuk. 2022. aasta lõpus valmis Kehras Lastetare uus hoone. Lasteaedades ja koolides on olemas tugisüsteemid, töötavad logopeed, psühholoog, sotsiaalpedagoog ja eripedagoog. Võttes arvesse hariduslike erivajadustega (HEV) laste arvu kasvutendentsi, tuleb arendada tugisüsteeme vajadustest lähtuvalt. Senisest enam tuleb tähelepanu pöörata lastevanemate nõustamisele toimetulekul HEV lastega. Lastetares töötab sobitusrühm erivajadustega lastele.

Noortele pakuvad huvitegevust peamiselt huvikool, üldhariduskoolid, noortekeskused, spordisaalid ja rahvamajad, mille koostöös pakutakse erinevaid huviringe ja treeninguid vastavalt huviliste arvule, soovile ja olemasolevatele vahenditele. Huvitegevus on Alaveres ja Aegviidus mitmekesine: lastel on võimalik osaleda erinevates spordi-, kunsti-, loodus- ja tehnoloogiaringides. Kehra Kunstidekool on Anija valla laste ja noorte huvitegevuse keskus, võimalik on õppida kõiki populaarsemaid pille ja ka soololaulu eriala ning kunsti. Jätkuvalt tegutseb ka Heli Laulustuudio. Lisaks on Kehras võimalik omandada erinevaid muusika ja valgustehnika oskusi ning on ka näitlemise, teaduse, robotika ja tarbekunsti huviringid. Laste sporditreeningute valik on väga lai – tennisest, kergejõustikust ja tantsust parkuuritreeninguteni. Matka-, seiklus- ja looduseringid tegutsevad samuti mitmel pool Anija vallas. Nii Kehra, Alavere kui Aegviidu staadione kasutab kogukond aktiivselt.

Haridusvaldkonna areng on üks tähtsamaid valla jätkusuutlikku arengut mõjutavaid tegureid. Valdonna ulatus on lai ja mõju pikaajaline. Heal tasemel hariduse omandamise võimaluste kindlustamiseks tuleb perioodiliselt monitoorida Anija valla koolide jätkusuutlikkust. Sellest lähtuvalt on vaja kaaluda kooliastmete tulevast kaasfinantseerimise võimalikkust tulenevalt riigi hariduspoliitikast. Anija valla haridusvõrku analüüsitakse järjepidevalt (2022/2023. õppeaastal analüüsisiti Aegviidu haridusasutuste tõhustamist, mille tagajärjel ühendati Aegviidu 3-rühmaline lasteaed ja 9-klassiline kool üheks asutuseks). 2023/2024. õppeaastal alustati Alavere haridusasutuste juhtimise optimaalsuse hindamist koostöös lasteaia, kooli ja kogukonnaga. Selle tulemusel struktureeriti ümber Alavere lasteaed ja põhikool üheks asutuseks. Anija valla haridusvaldkonna tulevikusuundade seadmiseks on vaja koostada hariduse arengukava.

Strateegiline eesmärk: lastele ja noortele on tagatud konkurentsivõimeline haridus

3.3.1 Alusharidus

Tegevused:

1. Aegviidu lasteaia hoone renoveerimine ja laiendamine 2024. aastal.
2. Lasteaedade õuealade arendamine.
3. Erinevate rahvusrühmade koosõppimise soodustamise jätkamine ja eestikeelsele õppele üleminek.
4. HEV laste tugisüsteemide täiendamine (sotsiaalpedagoog, eripedagoog, psühholoog, logopeed, tugiisik, arengulise erivajadusega laste õppe koordinaator ning abipersonal).

3.3.2 Üldharidus

Tegevused:

1. Pedagoogilise personali tugevdamine nende professionaalse arengu toetamisega, sh kvalifikatsiooninõuetele vastavuse saavutamine, alustava õpetaja toetamine, õpetajakutse taotlemise soodustamine ja personali koolitamine.
2. Haridusasutuste kvaliteetse teenuse, konkurentsivõimelise taseme ja jätkusuutlikkuse tagamine.
3. Haridusasutustes on kujundatud tingimused toetamaks õppijate igakülgset arengut, sh üldpädevuste arendamine, formaalse ja mitteformaalse õppe lõimimine, andekate toetamine.
4. Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine valla haridusasutustes. HEV laste tugisüsteemide täiendamine vajalike teenustega (sotsiaalpedagoog, eripedagoog, psühholoog, logopeed, tugiisik, haridusliku erivajadusega laste õppe koordinaator ning abipersonal)..
5. Eesti keelest erineva kodukeelega õppija eestikeelse õppe toetamine ja koosõppimise jätkamine valla koolides.
6. Keskkonnahariduse edendamine ja ettevõtlikkuse õppe arendamine haridusasutustes.
7. Aegviidu koolimaja renoveerimine.
8. Alavere Põhikooli staadioni rekonstrueerimine.
9. Kehra Gümnaasiumi õueala projekti jätkamine.
10. Koolide IKT taristu täiendamine ja arendamine.
11. Haridusasutuste renoveerimisel erivajadustega inimestele vajalike taristuelementide olemasolu tagamine.

3.3.3 Huvitegevus ja huviharidus

Tegevused:

1. Võimalikult mitmekesise huvihariduse (Kehra Kunstidekooli) toetamine.
2. Koolide, rahvamajade, noortekeskuste ja spordihoonete juures tegutsevate trennide ja huviringide tegevuse toetamine.

Investeeringud:

Investeeringu objekt							Rahastusallikas
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Lastetare uue lasteaiahoone ja parkla rajamine	368395	300000					Toetusmeede 34% ja 66% vallaelarve
Aegviidu Mesitaru	432300	767700					KIK

lasteaia renoveerimine ja laiendamise projekteerimine							toetusmeee de 50% ja vallaeelarve kuni 50%
Alavere Põhikooli staadioni rekonstrueerimine (korvpalliväljak, kergejõustik, piirdeaed) 2025 projekteerimine				50000	x		Vallaeelarve
Alavere Põhikooli katuse täiemahuline renoveerimine						x	Vallaeelarve
Lastetare lasteaia õueala uuendamine (mänguväljak)	97150						Vallaeelarve
Aegviidu lasteaia õueala ja kõlakoja pargi uuendamine			25000	20000			Vallaeelarve
Alavere Lasteaia õueale uuendamine			25000	20000			Vallaeelarve
Aegviidu kooli renoveerimisprojekt ja renoveerimine			120000	x	x		Toetusmetmed 50% ja vallaeelarve 50%
Kehra Kunstidekooli keldriruumidesse trummiklassi väljehitamine	15000						Vallaeelarve/erakondade toetus
Kehra Kunstidekooli heliisolatsioon (2025.a tellitakse eksperthinnang)			20000				Vallaeelarve
Kehra gümnaasiumi lift					E	x	Vallaeelarve
Kehra gümnaasiumi köögi ümberehitus (toidulift, kanalisatsioon, rasvapüüdur jne)			50000	10000			Vallaeelarve

E- ettevalmistus

x- tegevus on planeeritud sellesse aastasse

3.4 Kultuur, sport ja noorsootöö

Hetkeolukord

Aktiivse elamise võimaluste pakkumine, traditsioonide jätkamine ja uute sündmuste korraldamine ning noorematele põlvkondadele sellega eeskju näitamine on areneva kogukonna tunnusjooned. Tegevused on jätkusuutlikud, kui need on piirkonnaülesed ja selle tõttu jätkatakse rahvamajade, SA Anija Valla Spordimaailma ja noortekeskuste toetamist ning nende töö tutvustamist valla sees ja väljaspool valla piire. Tõhustatakse valdkondade juhtimist, korraldamaks tegevusi efektiivsemalt, ning luuakse võimalusi erinevate huvigruppide võrgustikutööks nii Eestis kui rahvusvahelisel tasandil.

Anija Valla Keskraamatukogu tegeleb kolme raamatukoguga – Kehra raamatukogu, Anija raamatukogu, Alavere raamatukogu. Aegviidu alevis tegutseb eraldi allasutusena Aegviidu raamatukogu.

Raamatukogude tegutsemise eesmärk on elanikkonna vajadustest lähtuvate mitmekülgsete kogude kujundamine, kaasaegseid vahendeid kasutades teenuste pakkumine ning laste lugemishuvi suurendamine.

Peamised tegevused on:

1. Kogude komplekteerimine raamatukogu kasutajate infovajadust silmas pidades.
2. Arvute, printerite jm tehnika vajaduspõhine pakkumine.
3. Erinevatel teemadel teavikute ja uudiskirjanduse väljapanemine.
4. Enim laenutatud teostest ja lugejate lemmikraamatutest nimekirjade koostamine.
5. Lastele ja täiskasvanutele ürituste korraldamine.

Anija Valla Kultuurikeskus tegeleb nelja rahvamaja – Kehra, Aegviidu, Alavere ja Voose haldamisega. Lisaks haldab kultuurikeskus Kehra turgu ja Aegviidu Tervisedepood.

Kultuurikeskuse prioriteediks on ülevallaliste ja teiste suurürituste korraldamine, piirkondade kultuuritegevuse koordineerimine ning rahvakultuuri toetamine ja säilitamine. 2023. aastal valmis kultuurikeskuse eestvedamisel Anija valla ühtne kultuurikava.

Aegviidu rahvamajas tegutseb kaks rahvakultuuri edendavat kollektiivi, Aegviidu naisrahvatantsurühm ja Aegviidu lauluklubi ning lastele ja noortele suunatud showtantsuring. Alates 2015. aastast on seoses Aegviidu matkapealinna nimetusega viidud ellu rida üritusi matkapealinna populariseerimiseks, 2023. aastal sai alguse Aegviidu matkafestivali traditsioon. Aegviidu Tervisedepoo ülesandeks on edendada kohalikku turismi ja pakkuda inspireerivat keskkonda tööks ning mõnusat lõõgastust otse looduse rüppes. Heakskiidu ja menuka osavõtu on pälvinud kodukohvikute päevad. Korraldatakse teatri-, kino-, kontserdi- ja kohviõhtuid.

Kehra rahvamajas tegutsevad mitmed tantsurühmad, ansamblid ja segakoor, lauluklubi, käsitööring ning toimuvad eakate võimlemise tunnid. Rahvamaja ruumides tegutseb ka harrastusteater Kehra Nukk, mis sai 2023. aastal 60-aastaseks. 2023. aastal toimus esimene Kehra suurem kodukohvikutepäev.

Kehras korraldab kultuurikeskus mitmeid Anija valla olulisemaid kultuurisündmusi, nagu Anija valla päev, Silvi Vraidi muusikapäev, Eesti Vabariigi sündmuste tähistamised, Anija valla laululapse konkurss, haridus- ja kultuuritöötajate tunnustamine, uute vallakodanike tunnustamine, valla eakate- ja koduste laste jõulupeod.

Kehra turul planeeritakse aastaringselt müügitegevust ja korraldatakse hooajalisi laatasid.

Alavere rahvamajas tegutsevad memmede ja naisrahvatanantsurühm, keraamikaring lastele ja täiskasvanutele, jooga, HopaFit treeningud ja eakate pilates. Korraldatakse teatri-, kino-, kontserdi- ja tantsuõhtuid, mälu- ja eakate teehommikuid.

Voose rahvamaja on mitmekesine kultuuri-, päeva- ja külaelukeskus, kus näidatakse kino ja peetakse ühisüritusi, tegutsevad keraamika- ja vaibakudumiseri ning pakutakse külaelanikele pesu pesemise ja duši kasutamise võimalust.

2018. aastal avati rekonstrueeritud Kehra raudteejaamas Vabadussõja murdelahingute muuseum Eesti Vabadussõja 1919. aasta alguse murdelahinguid tutvustava ekspositsiooniga. 2021. aastal valmis Kehrat tutvustav püsinäitus. Lisaks on Kehra muuseumis ajutised näitused, mille osas tehakse koostööd teiste mäluasutuste, organisatsioonide ja eraisikutega.

2020. aastal avati renoveeritud Anija mõis. Mõisa härrastemajas on läbiv unikaalne elamuslik püsinäitus „Mõisa aja lugu“, mida 2023. aastal täiendati. Väljapanekust leiab muu hulgas kunstiajaloolase Juhan Maiste uurimisel põhinevad lood Anija mõisast, aadlikest ja talupoegadest. Mõisas on temaatiline kohvik, raamatukogu ja keldrikorrusel tegutseb käsitöötuba.

Spordiga saab tegeleda Kehra ja Aegviidu spordihoonetes ning Kehra, Alavere ja Aegviidu staadionidel. Lisaks asub vallas rohkelt matka- ja terviseradasid. Terviseradade edendamise eesmärgil neid ka järjepidevalt korrastatakse ja arendatakse. Spordivaldkonda koordineerib SA Anija Valla Spordimaailm, mille prioriteediks on ülevallaliste ja teiste suursündmuste korraldamine, rahvaspordi edendamine, seltsingute ja külade vaheliste spordisündmuste propageerimine. Oluline on pakkuda Kehra Gümnaasiumile, Aegviidu Koolile ja teistele praegustele kasutajatele heal tasemel sportimise võimalusi. Lisaks on Aegviidus viimastel aastatel spordielu arendanud MTÜ Aegviidu Spordiklubi, kelle eestvedamisel taaselustati suusatamine, tegeletakse aktiivselt jalgpalli ja discgolfiga. Olulisemate spordiürituste hulka kuuluvad spordiklubi Kõrve Ring korraldatavad Tallinna suusamaraton, Sportland Kõrvemaa neliküritus (suusamaraton, kevadjooks, triatlon, rattamaraton), Kodukandi rattamark ja populaarseks kujunenud Presidendi matk.

Vallavalitsuse hallatava Anija Valla Noortekeskuse alla kuuluvad Kehra noortekeskus ja Alavere noortekeskus, mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine, lähtudes avatud noorsootöö meetodist, pakkudes noortele (7-26-aastased) nende mitmekülgseks arenguks vaba aja sisustamise võimalusi, lähtuvalt noorte individuaalsetest võimetest ja eelistustest. Noortekeskused korraldavad ka huviringe ja üritusi ning on noorte seas populaarsed. Kehra noortekeskust külastavad nii eesti kui teistest rahvustest noored.

Aegviidus puudub noortekeskus, kuid alates 2007. aastast korraldab Aegviidu kool renoveeritud ja muinsuskaitse all olevas endises jaama keldris noortele kord nädalas pärastlõunaseid tegevusi. Jaama kelder on mõeldud eelkõige noorte vaba aja sisustamiseks, kuid on avatud ka teistele Aegviidu elanikele ja külalistele. Noorte vaba aja sisukaks veetmiseks on hangitud erinevaid vahendeid: lauajalgpall, kodukinotehnika, lauamängud, lisaks on võimalik kaasa lüüa käelistes tegevustes ja töötubades. Jaama kelder on kujunenud Aegviidu kooli huvitegevuse lahutamatuks osaks. Käesolevalt kaalutakse Aegviitu Anija Valla Noortekeskuse filiaali loomist, mille põhieesmärk oleks pakkuda Aegviidus elavatele lastele ja noortele kooskäimise, -olemise ja -tegutsemise võimalust koolivälisel ajal ja noorsootöötaja toel ning toetada kohalike noorte omaalgatusi.

3.4.1 Kultuur

Strateegiline eesmärk: kultuur on Anija vallas väärtustatud ning on osa valla terviklikust kuvandist. Toimub aastaringne aktiivne ning mitmekesine kultuurielu, mis pakub osalemisvõimalusi nii kohalikele elanikele kui ka Anija valla külalistele. Soodustatakse kogukonna poolt algatatud kultuuriprojektide läbiviimist.

Meede 1: kultuuritegevuse korraldamine

Tegevused:

1. Rahvamajade koordineeritud töö korraldamine ja hoonete korrasoleku tagamine, elanike paremaks teenindamiseks.
2. Kultuurivaldkonna väärtused, vajadused ja prioriteedid lepatakse kokku ning kultuur tervikuna toimib koordineeritult ja süsteemselt.
3. Kultuurivaldkonnas tegutsevate vabaihenduste, klubide ja huviringide tegevuse toetamine ja soodustamine. Toimub valdkondade vaheline aktiivne koostöö kultuurielu korraldamisel.
4. Maakondlike ja üleriigiliste suursündmuse toimumise soodustamine Anija vallas.
5. Kaasaegse inventari soetamine Anija Valla Kultuurikeskusele.
6. Kultuurialane info on kõigile kättesaadav ja lihtsalt leitav.
7. Kultuuritöö tegijad on pädevad ning motiveeritud. Soodustatakse kultuuritöötaja või kultuurikorraldaja kutse taotlemist.
8. Ajakohastatakse Anija valla ühtset kultuurikava ja luuakse kultuurivaldkonna arengukava.

3.4.2 Sport

Strateegiline eesmärk: spordivaldkonna arenguprioriteediks on eesmärgistatud sportimise võimaluste ja muude aktiivsete vaba aja veetmise võimaluste laiendamine, elanike teadlikkuse tõstmine tervislikest eluviisidest, valla spordiorganisatsioonide ja sportlaste tegevuse toetamine. 2024. aastal teostati spordihoonele ehitisaudit, kus on välja toodud, et hoone seisukord on hetkel rahuldav, kuid hoone vajab põhjalikku renoveerimist. Mitmel pool esineb sadevee läbijooksudest tingitud kahjustusi. Hoone siseviimistlus on vananenud ning mitmel pool esineb pragusid ja niiskuskahjustusi. Hoone katusekatted on vananenud. Madalamate hooneosade katusekatted tuleb asendada, spordisaali katusele tuleb paigaldada täiendav SBS katte kiht. Hoone sadeveesüsteem vajab rekonstrueerimist. Saaliosa katuse sadevee ärajuhtimise süsteem ehitada selliselt, et sadevett ei juhita madalamatele katuseosadele. Hoone tehnosüsteemid vajavad põhjalikku hooldust. Ventilatsioonitorustik vajab puhastamist ning soovitatav on tellida õhuhulkade mõõdistus ja seadistamine. Viimasest mõõtmisest on teadaolevalt möödunud 20 aastat. Äärmiselt oluline on saada hoone renoveerimine võimalikult kiiresti tööse. Kehra spordihoone on Anija valla mõistes üks olulisemaid rajatisi mida külastab iga nädalaselt ca. 3000 last/noort/täiskasvanut.

Meede 1: spordi ja liikumisharrastuse võimaluste avardamine

Tegevused:

1. Rahvaspordi pakkumine ja arendamine.
2. Tipp-, võistlus-, noorte-, kooli-, tervise- ja rahvaspordi arendamiseks vajalike tingimuste loomine ning spordivõistluste korraldamine SA Anija Valla Spordimaailm poolt, koostöös teiste partneritega.
3. Vallasiseste ja ülevallaliste võistluste ja suursündmuste korraldamine.
4. Matka-, suusa- ja terviseradade korrastamine ja arendamine.

5. Spordiväljakute (skatepark, padeli väljak vms) ja puhkealade planeerimine ja etapiviisiline rajamine ning rekonstrueerimine.
6. Spordivaldkonnas tegutsevate vabaihenduste ja sportlaste tegevuse toetamine.
7. Uue spordihalli rajamine Kehrasse.

2.4.3 Noorsootöö

Strateegiline eesmärk: noorsootöö prioriteediks on tingimuste ja keskkonna loomine, mis toetab noore igakülgset arengut, eneseteostust ja sihipärast tegevust vabal ajal.

Meede 1: noorsootöö parendamine

Tegevused:

1. Noortele mitmekülgsete võimaluste loomine noorsootöös osalemiseks.
2. Noorte ettevõtlusalase teadlikkuse suurendamine.
3. Omaalgatuse ja ühistegevuste võimaluste suurendamine.
4. Noori kaasatakse otsustamise protsessi, noortekogu ja õpilasesinduste töö toetamine.
5. Noorte loovuse arendamine.
6. Noorte rahvusvahelise koostöö toetamine.
7. Infotehnoloogiliste võimaluste kasutamine noorsootöös, sh noorte digitaalse kirjaoskuse tõstmine infotehnoloogilise tegevuse kaudu.
8. Noortele olulise ajakohase info järjepidev jagamine.
9. Ennetustegevus ja tugi probleemidega toimetulekul on mitmekülgne ning seda toetatakse läbi laiapõhjalise koostöövõrgustiku (sh noorsootöö ümarlaudade korraldamine).
10. Regulaarsete noorsootööalaste uuringute korraldamine, tulemuste analüüsimine ning oma töös nendest lähtumine.
11. Kehra noortekeskuse remont (sh bändiruumi ventilatsiooni ehitamine).
12. Noortekeskuste välialade arendamine.

Investeeringud:

Investeeringu objekt							Rahastusallikas
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Rulapargi (<i>skatepark</i>) ja <i>pumptrack</i> rajamine Kehrasse	80640						Potentsiaalsed toetusmeetmed 55% ja vallaeelarve 45%
Alavere noortekeskuse ruumide renoveerimine (projekt 2026)				20000	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Alavere rahvamaja					x		Potentsiaalsed

lagede soojustus, ventilatsioon, fuajee ja fassaadi renoveerimine (projekt 2026)				80000			toetusmeetmed ja vallaeelarve
Alavere kooli ja lasteaia vahele kõrgendatud künniseriba sebraga				50000			Transpordiamet
Aegviidu rahvamaja siseruumide renoveerimine ja 2. korruse väljaehitamine	72828				E	x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 50% ja 50% vallaeelarve
Kehra spordihoone kapitaalremont, jõusaali laiendus				700000		x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 50% ja 50% vallaeelarve
Kehra noortekeskuse pandustööd	29851						Vallaeelarve
Kehra rahvamaja ja noortekeskuse õueala väljaarendamine					E	x	Vallaeelarve
Kehra staadionile katusega tribüüni rajamine						x	Vallaeelarve
Vabaõhuürituste ala ehitamine Kehrasse (lavaaluse platsi ja 3-faasilise elektrivõimsuse loomine, peakaitse 125A)				20000	x		Vallaeelarve
Aegviidu kõlakoja 3-faasilise elektrivõimsuse loomine, peakaitse 125A				10000	x		Vallaeelarve

E - ettevalmistus

x - tegevus on planeeritud sellesse aastasse

3.5 Sotsiaalkeskond

3.5.1 Sotsiaalne kaitse

Hetkeolukord

Valla ülesandeks on toimetulekuraskustega ja riskirühmadesse kuuluvate vallaelanike toimetuleku tagamine ja sotsiaalse turvalisuse suurendamine ning võrdsete võimaluste loomine puuetega inimestele. Selleks arendatakse välja kaasaegsed sotsiaalhoolekande teenused ning asutuste võrk. Sotsiaalhoolekande sihtrühmadeks on lapsed, lastega pered, toimetulekuraskustega täiskasvanud, puuetega inimesed ja eakad.

Valla hallatav asutus Kehra Sotsiaalkeskus pakub erihoolekande teenuseid alates 2006. aastast: toetatud elamine, igapäevaelu toetamine, töötamise toetamine. Teenusel on 8 isikut. On ka päevahoiuteenus, kus on hetkel üks klient. Septembris 2020 loodi perekodu, mis pakub asendushooldusteenust. Sotsiaalkeskuses saab pesu pesta ja duši all käia, seda võimalust kasutatakse palju. Kehra Sotsiaalkeskus haldab ka sotsiaalelamut (Kose mnt 22, Kehra), kus elab paarkümmend isikut.

Kehra Sotsiaalkeskus pakub eakatele ja puuetega inimestele informatiivseid, harivaid, ühiskonda kaasavaid ja tervist edendavaid tegevusi. Sotsiaalkeskuses tegutsevad mitmed ringid: kunstiring, käsitööring, keraamikaring, tervisevõimlemine, Pilatase treening, mälutreening. Korraldatakse erinevaid infotunde, väljasõite ja kohtumisi.

Lastekaitsetöös on prioriteediks hoolekannet vajavate perede ja laste märkamine ja ennetavate tegevuste arendamine eesmärgiga tagada, et iga laps saaks elada täisväärtuslikku elu oma kodus.

Rakendatakse meetmeid, mis tagavad lastele vajaliku hoolitsuse, võimetekohase hariduse (sh sujuva ülemineku ühelt haridustasemelt teisele) ja võimaluse tegeleda huvialadega. Vanemliku hoolitsuseta lastele võimalikult perelähedaste kasvutingimuste võimaldamiseks toetatakse hooldusperede võrgu loomist. Lastekaitsetöös tehakse koostööd olemasolevate organisatsioonidega. Arendatakse ennetavat tööd riskiperedega, et vältida lastega perede langemist toimetulekuraskustesse. Toetatakse toimetulekuraskustega noorte iseseisva elu alustamist.

Riskirühma või riski sattuvate 16-29-aastaste noortega (NEET-noored, kes ei õpi ega tööta) töö eesmärgiks on toetada noori nende arengutakistustest ülesaamisel, sobivate õppimis- või töövõimaluste leidmisel ning arendavate huvitegevuste leidmisel. . Anija vald on liitunud Harjumaa Omavalitsuste Liidu projektiga “Ida-Harju noorte tööhõive suurendamine ja hoidmine”. Projekti eesmärgiks on maakondlikult koordineeritud tegevuse, noorte heaolu spetsialistide professionaalse töö ning läbimõeldud võrgustiku- ja ennetustöö kaudu suurendada Harjumaal noorte motivatsiooni ja konkurentsivõimet ning 25% projektis osalenud abivajavast noorest on jõudnud tööturule. Projekti raames alustas 2024. aastal vallavalitsuses tööd noorte heaolu spetsialist. Noorte heaoluspetsialisti ülesanneteks on mh NEET-noortega usaldusliku suhte loomine, abivajaduse hindamine ja nende toetamine haridusellu või tööle naasmisel.

Hoolekandevalases töös on prioriteediks inimväärsete tingimuste tagamine eakatele. Aktiivse

eluhoiaku säilitamiseks luuakse eakatele kohalikes keskustes tingimused omavaheliseks suhtlemiseks, aktiivseks ajaveetmiseks ning huvitegevuseks. Arendatakse eakatele suunatud avahooldust ja tugiteenuseid. Kogukonnapõhise toetatud eluaseme rajamisega võimaldataks väiksema abivajadusega eakatel säilitada iseseisvust, toetada nende igapäevaelu ning ennetada võimalikke riske, samuti võimaluse jääda elama kodulähedasse piirkonda ning säilitada mobiilsust ja sotsiaalsust. Hoone disain võimaldab mugavalt toime tulla nägemis-, kuulmis-, liikumis- või liitpuudega või muu erivajadustega inimestel, mis omakorda vähendab nii omavalitsuse koduhooldustöötaja koormust, vähendab märkimisväärselt suure hoolduskoormusega täiskasvanute arvu kui annab abi vajavatele inimestele võimaluse inimväärsel eluks.

Toimetulekuraskustega täiskasvanute hoolekandes on prioriteediks pikaajalise töötuse ennetamine ning toimetuleku soodustamine. Toimetulekuraskustega vallaelanikke nõustatakse, toetatakse teenustega (psühholoogiline abi, võlanõustamine, terviseküsimused) ning koostöös Töötukassaga püütakse jõuda iseseisva toimetuleku saavutamiseni.

Puuetega isikute hoolekandes on ülesandeks võrdsete võimaluste loomine puuetega isikute toimetulekuks, õppimiseks, töötamiseks ja ühiskonnaelus osalemiseks. Valla sotsiaalhoolekande teenuste kasutamiseks tagatakse transport ja ligipääs. Valla sotsiaalhoolekande teenuste arendamisse ja osutamisse kaasatakse kolmanda sektori organisatsioone ja ühinguid.

Tervishoius on prioriteediks elanikkonna tervise tugevdamine haiguste ennetamise, õigeaegse ning efektiivse ravi ning ravitingimuste parandamise teel. Elanikkonna teadlikkuse tõstmine tervislikest eluviisidest.

Strateegiline eesmärk: elanikele on tagatud sotsiaalne turvalisus

Meede 1: kõikide laste ja noorte kasvamiseks vajalike tingimuste loomine

Tegevused:

1. Peredele ja lastele vajalike sotsiaalteenuste loomine, arendamine ja pakkumine või nende vahendamine.
2. Riskiperede suunamine sotsiaalse rehabilitatsiooni teenusele. 16-29aastaste noorte võrgustikutöö muutumine süsteemsemaks, spetsialistide ja teenustega seotud ressursside tõhusam ja tulemuslik rakendamine.
3. Lastevanemate koolitamine.
4. Elamu või ridaelamuboksi soetamine perekodule asendushooldusteenuse pakkumiseks.

Meede 2: eakate väärrika vananemise tagamine

Tegevused:

1. Kehra sotsiaalmaja renoveerimata ruumide väljaehitamine ja teenuste arendamine.
2. Kehra Sotsiaalkeskuse teenuste arendamine koostöös naabervaldadega.
3. Kogukonnapõhiste toetatud eluasemete rajamine.

Meede 3: täiskasvanud elanike toimetulematuse vähendamine

Tegevused:

1. Sotsiaaleluruumi vajavate elanike koondamine ühte hoonesse.
2. Riskirühma elanike toimetuleku toetamine ja sotsiaalse turvalisuse suurendamine.
3. Suure hoolduskoormusega isikutele vajalike teenuste loomine, nende tööturule naasmise eesmärgil.
4. Aegviidu uue sotsiaalmaja projekteerimine ja ehitamine.

Meede 4: puuetega isikutele vajalike teenuste korraldamine

Tegevused:

1. Transpordi korraldamine.
2. Olemasolevate sotsiaalteenuste arendamine.
3. Puuetega inimeste liikumisvõimaluste parendamine avalikus ruumis ning ligipääsetavuse tagamine (vähemalt üks objekt aastas).

3.5.2 Tervishoid ja tervise edendamine

Strateegiline eesmärk: Anija valla elanikud väärtustavad tervislikke eluviise ja Anija vallas pakutakse kaasaegseid tervishoiuteenuseid.

Meede 1: tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine ja tervislike eluviiside teadlikustamine

Tegevused:

1. Tervisekaitse tegevuste planeerimine ja läbiviimine.
2. Tervislike eluviiside väärtustamine ja tervist parandavate tegevuste elluviimine.

Investeeringud:

Investeeringu objekt							Rahastusallikas
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Aegviidu munitsipaalüürimaja projekteerimine					E	x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 50% ja 50% vallaeelarve
Kehra Kreutzwaldi 7 invatrepp					x		Vallaeelarve
Kehra sotsiaalkeskuse ruumide ja katuse remont, fassaad			E	x			Vallaeelarve

Perekodu rajamine					E	x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 50% ja vallaeelarve 50%
Kogukonnapõhiste toetatud eluasemete rajamine		E	859310	1718620	x		Toetusmeetmed 75% (1 877 929,79) vallaeelarve 25% (700 000,-)
Kehra Kose mnt 22 sotsiaalelamu keldri ja kanalisatsiooni renoveerimine	2000 0						Vallaeelarve
Kehra Kreutzwaldi 7 sisehoovi renoveerimine.					E	x	Vallaeelarve

E- ettevalmistus

x- tegevus on planeeritud sellesse aastasse

3.6 Kommunaalmajandus ja taristu

Kaasaegsed planeeringud, teed ja tänavavalgustus, vee, kanalisatsiooni ja sademevete süsteemid ning ühistransport võimaldavad elanikel kindlustundega planeerida oma elu koduvallas. Fiiberoptilise lairibavõrgu väljaehitamine tagab kiire interneti kättesaadavuse ja loob paremad eeldused piirkonna arenguks.

3.6.1 Vesi ja kanalisatsioon

Hetkeolukord

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (edaspidi ÜVK) rajamine on lõpetatud Kehra linnas, Voose, Lilli, Alavere, Lehtmetsa, Anija ja Ülejõe külades. Aegviidu ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamine on toimunud vastavalt arengukavale. Reoveepuhastid on olemas Kehras (teenindab ka Lehtmetsa ja Ülejõe küla), Aegviidus, Alaveres, Lillis ja Anijal. Kehra linna ÜVK rajamisega on tekkinud sadevee ärajuhtimise probleem, sest seni reoveekanaliseerimise juhitud sadeveel ei ole enam teatud piirkondades lõppväljundit. Kogu valla territooriumil on probleemiks sadeveekraavid, mis mitmel pool puuduvad või on väga halvas olukorras, tekitades üleujutusi elamute piirkondades ja kahjustades teid. Ühisvee ja -kanalisatsiooni arendamine toimub vastavalt 14.12.2017 vastu võetud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavale. Uus ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kava jõustus jaanuaris 2021. Alates 1. jaanuarist 2023 ühinesid Anija valla vee-ettevõtte ja Raasiku valla vee-ettevõtte OÜ Raven. Anija vald omandas osäühingus Raven 50% osaluse OÜ Velko AV jagunemise tulemusel, mille käigus läks Anija valla territooriumil asuv veemajandusega seotud vara üle osäühingule Raven. OÜ Raven hakkas tegutsema Anija valla ja Raasiku valla ühise vee-ettevõtjana. Anija Vallavolikogu 24.11.2022 otsus nr 75 „Osäühingu VELKO AV ja Osäühingu Raven

jagunemine ja Osatüingu Raven osanike lepingu heakskiitmine“. 2023. aastal koostas OÜ Raven Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) projekti Aegviidu ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamiseks, mis sai rahastuse. 2023-2024 toimuvad Aegviidu alevi (VI etapp – Metsa piirkond) ja (VII etapp – Jalaka piirkond) ühisveevärgi ja kanalisatsiooni tööd vastavalt ÜVK arendamise kavale. 2024. aasta alguses koostas OÜ Raven Riigi Tugiteenuste Keskuse „Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused – Harjumaa“ meetmesse taotluse Nikerjärve reoveekogumisala ÜVK rajamiseks, mis sai samuti rahastuse. Projekt viiakse ellu 2025. aasta lõpuks. Nende projektide elluviimisel on Anija valla reoveekogumisalad 100% liselt ÜVK torustikega kaetud.

Strateegiline eesmärk 1: ÜVK arengukava rakendamine

Meede 1: ÜVK rakendamine

Tegevused:

1. ÜVK arengukava täitmine.
2. Teavitustöö ÜVK liitumise tingimustest ja sellega kaasnevast kasust elanikele.
3. Süsteemne liitumise kohustuse täitmise kontrollimine ja meetmete rakendamine.

Strateegiline eesmärk 2: sademevee ärajuhtimise lahenduste projekteerimine ja väljaehitamine

Meede 1: Kehra linna sademevee kanalisatsioon

Tegevused:

1. Kehra linna sademevee ärajuhtimise tervikliku lahenduse projekteerimine, arvestades olemasolevaid süsteeme.
2. Kehra linna sademevee ärajuhtimise lahenduse etapiviisiline väljaehitamine.

Meede 2: sademevee kraavid ja muud kuivendussüsteemid

Tegevused:

1. Hetkeolukorra kaardistamine tiheasustusaladel ja tugiteede ääres.
2. Renoveerimis- ja hooldusplaani koostamine.
3. Vajalike tööde sihipärane teostamine, lähtudes koostatud plaanist.
4. Valla teede kraavide puhastamine, truupide korrastamine ja võsatorje.
5. Säästlike sademevee süsteemide arendamine.

3.6.2 Teed

Hetkeolukord

Elanike igapäevase tegevuse kindlustamiseks on vajalik aastaringselt läbitav ning hooldatud teede ja tänavate võrgustik. Teede, tänavate ja avalike parklate kapitaalremont toimub vastavalt teehoiukavale, mida uuendatakse kord aastas. Hooldada on ca 236 km teid ja tänavaid. Talvel teostatakse lumetõrjet ca 400 km ulatuses. Kevadel ja sügisel greiderdatakse kruusateid 2 korda ja asustatud piirkondades tehakse tolmutõrjet. Vallavalitsus püüab aastaringselt tagada teede piisava hoolduse. 2017 ja 2020 läbi viidud rahulolu uuringutest selgub, et Anija valla elanikud on võrreldes 2017. aastaga käesoleval 2020. aastal teede olukorraga märkimisväärselt rohkem rahul. Raudtee ohutuks ületuseks soovitakse Kehrasse ja Aegviitu rajada jalakäijate tunnelid.

Strateegiline eesmärk: tagada aastaringselt kõikides valla piirkondades teede hea läbitavus

Meede 1: teede läbitavuse ja turvalisuse tagamine

Tegevused:

1. Talviste teehooldusnõuete täiendamine ja tööde teostamiseks riigihanke korraldamine.

2. Kevad- ja sügisperioodi teehooldustööde mahtude suurendamine.
3. Erateede avalikul eesmärgil kasutamise võimaldamine ja hoolduse tagamine.
4. Liikluskorralduse kaasajastamine suurema ohutuse saavutamiseks, arusaadava ja turvalise liiklusskeemi koostamine ja arendamine.
5. Elanikega kokkuleppel servituutide määramine erateedele valla kasuks, lahendamaks teevaidlusi.

Meede 2: valla teede renoveerimine ja rajamine

Tegevused:

1. Teede, tänavate ja avalike parklate kapitaalremont vastavalt teehoiukavale.
2. Kergliiklusteede projekteerimine ja etapiviisiline rajamine.
3. Lasteaedade õueala kõnniteede uuendamine.
4. Autosilla rajamine üle Jägala jõe Kehra linna ja Ülejõe küla ühendamiseks.
5. Jalakäijate sildade renoveerimine.

3.6.3 Ühistransport

Hetkeolukord

Valla ühistranspordi sõlmpunkt on Kehra. Kehrat läbib Tallinn–Tapa raudtee ning elanikel on võimalik kasutada Elroni linnalähedasi ja linnadevahelisi ronge. Kehras on lõpp-peatus maakondlikel ning vallasisestel bussiliinidel. Teiseks suuremaks ühistranspordi sõlmeks on Alavere, kus ristuvad maakondlikud ning vallasisesed bussiliinid. Vallasisesed bussiliinid on planeeritud ennekõike koolide õppetööst lähtuvalt.

Eeldusel, et tulevikus on rongiühendus Aegviidu, Kehra ja Tallinna vahel tihedam ja kiirem, on valla ühistranspordi tuleviku perspektiiviks vallasiseste kogumisliinide suurendamine. Kuna tulevik on seotud nii Rail Balticu kui ka Tallinna trammiliikluse korrastamisega, siis on vajalik lisaks juba kirjapandule koordineerida ühistransporti (sh õpilasliine) nii Raasiku kui ka Rae vallaga.

Strateegiline eesmärk: valla kõiki piirkondi katab vajadusi arvestav ühistranspordi võrk

Meede 1: valla ühistranspordi võrgu arendamine

Tegevused:

1. Koostöös MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskuse ja Elroniga ühistranspordivõrgu korrastamine.
2. Bussipeatuste kaasajastamine koostöös kohaliku kogukonna ja Transpordiametiga.
3. Sotsiaaltaksode süsteemi loomine.
4. Laiendada sõidujagamisteenust valda (nt BOLT vms).
5. Kõikides ühistranspordi suundades (buss-buss, buss-rong) sujuvalt toimiva ümberistumise võimaluse loomine.

3.6.4 Soojamajandus

Hetkeolukord

2016. aastal võeti vastu „Anija valla Kehra linna, Lehtmetsa ja Alavere küla soojusmajanduse arengukava aastateks 2016–2026“. Vallas on praegu vaid üks kaugkütte piirkond Kehra linn (sh Lehtmetsa küla). Et Alavere katlamaja teenindas vaid kolme valla hallatavat asutust, arvati 2018. aasta sügisel Alavere küla kaugkütte piirkonnast välja, kuna sisuliselt ei saanud seda piirkonda enam

käsitleda kaugkütte piirkonnana. Aegviidus puudub ühine soojavarustus, hooned on kohalikul küttel, peamiselt puidul. Tõuseb soojuspumpade ja maakütte osatähtsus.

2016. aasta algul toimus konkurss soojatootja leidmiseks, mille võitis SW-Energia. Konkursi võitja hakkas Kehra kaugkütte piirkonnas tootma soojusenergiat 2019. aasta kevadest. SW-Energia ehitas uue katlamaja, mille nimivõimsus on 6,5 MW, mis sisaldab ka 1,5 MW reserv- ja tipukoormuse võimsust. Uus katlamaja tagab piirkonna baaskoormuse ning reserv- ja tipukoormuse. Velko AV OÜle kuulunud Kalda tänava vana katlamaja likvideeriti 2021. aastal ja kinnistule rajati turg. Samuti on Lehtmetsa külas asuv reservkatlamaja sisustus likvideeritud ning vabaks jäänud ruumid arendab Velko AV välja teiste funktsioonide täitmiseks.

Alavere katlamaja renoveeriti 2013. aastal ja teenindab valla hallatavaid asutusi – kooli, lasteaeda ja rahvamaja. Kehra soojavarustuse parandamiseks on koostatud kaugküttetorustike rekonstrueerimise projekt, mis tänaseks on üldjoontes ka realiseerunud.

Strateegiline eesmärk: katlamajade ja kaugküttesüsteemide renoveerimine kokkuhoiu saavutamiseks

Meede 1: Kehra kaugküttepiirkonna arendamine

Tegevused:

1. Kaugküttetorustike etapiviisiline rekonstrueerimine.
2. Kaugküttetorustiku laiendamine vastavalt elamumajanduse arendamisele.
3. Kehra linna ja Lehtmetsa küla soojamajanduse arengukava kaasajastamine.

Meede 2: Alavere küttesüsteemide kaasajastamine

Tegevused:

1. Tasuvusanalüüsi teostamine parima küttelahenduse leidmiseks.
2. Täielik üleminek taastuvatele energialiikidele.

3.6.5 Energiamaajandus

Hetkeolukord

Valla hallata olevad hooned on enamasti soojustuse või küttesüsteemide osas ümber ehitatud aastatel 2007-2017. 2018. aasta sügisel sai ümber ehitatud lasteaed Mõmmila hoone ning 2018. aasta lõpuks valmis Kehra Tervisekeskus. Paljudes ümberehitatud hoonetes on rekonstrueeritud kütte- ja ventilatsioonisüsteemid koos automaatsete soojasõlmedega, mis võimaldavad kulusid optimeerida. Alavere Põhikool renoveeriti põhjalikult 2021. aasta septembriks. Soojustamata on sotsiaalmajad, Kehra sotsiaalkeskuse, Aegviidu kooli ja Aegviidu Mesitaru lasteaia hooned. 2023. aastal alustati Aegviidu Mesitaru lasteaia renoveerimisega.

Tänavavalgustus on Kehra linnas, Aegviidu alevis, Alavere, Anija, Lehtmetsa, Ülejõe, Härmakosu, Soodla ja Voose külas. Tänavavalgustussüsteemide kaasajastamiseks koostati projekt, mis sai rahastuse sihtasutuselt Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Kaasaegse üle vallalise energiasäästliku tänavavalgustussüsteemi rajamine ja uuendamine valmis 2020. aasta oktoobris. Kehtestada detailplaneeringuga uuselamupiirkondades ja tehnoпаркides kohustus arendajatel tänavavalgustus välja ehitada.

Strateegiline eesmärk: hoonete energiatõhususe tõstmine ja küttekulude vähendamine

Meede 1: hoonete renoveerimine energiasäästu saavutamiseks

Tegevused:

1. Olemasolevate hoonete seisukorra kaardistamine.
2. Hoonete soojustamine ja soojasüsteemide renoveerimine.
3. Alternatiivsete energiaallikate kasutuselevõtt KOV-i objektidel.

Meede 2: ülevallalise tänavavalgustuse arendamine

Tegevused:

1. Tiheasustuse tänavavalgustuse laiendamine ja optimeerimine.
2. Bussipeatuste valgustuse rajamine.

3.6.6 Jäätmemajandus

Hetkeolukord

Vastavalt jäätmehoolduseeskirjale on Anija vallas jäätmeveoga liitumine kohustuslik kõikidele jäätmetekitajatele. Olmejäätmed kogutakse sorteeritult prügikastidesse ja konteineritesse ning organiseeritakse nende regulaarne äravedu kehtivat jäätmeluba omava firma poolt vastavalt elanikega sõlmitud lepingule. 2021. aastal liitus Anija vald jäätmemajanduse valdkonna arendamiseks mittetulundusühinguga Eesti Jäätmehoolduskeskus.

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud kogu Anija valla territoorium ning 2022. aasta sügisest käivitus uus korraldatud jäätmeveo periood, korraldatud jäätmeveo teenust pakub OÜ EKOVIIR. Elanikel on võimalik korraldatud jäätmeveo raames ära anda segaolmejäätmeid, paberit ja kartongi, klaaspakendeid, biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid, biolagunevaid aia- ja haljastusjäätmeid, suurjäätmeid ning rõiva- ja tekstiiljäätmeid. Samuti on kõigil soovijatel võimalik liituda pakendite kohtkogumisega, lisaks on ka edaspidi pakendeid võimalik ära anda nii jäätmejaamas kui ka avalikes kogumispunktides. Biojäätmete eraldi kogumine on kohustuslik ja biojäätmeid ei tohi visata segaolmejäätmete hulka. Biolagunevaid toidu- ja köögijäätmeid saab üle anda nii korraldatud jäätmeveo raames, kuid on lubatud ka nõuetele vastav kohtkompostimine. Biolagunevaid jäätmeid tohib tekkekohal kompostida ainult eramajade kinnistutel. Samas on vallavalitsusel õigus teha erandeid kortermajadele, lähtudes igast konkreetsest kortermajast eraldi, kui korteriühistul on kindel soov biolagunevaid jäätmeid kompostida ning neil on olemas oma aiamaa ja/või peenrad. Säästmaks loodust ja vähendamaks enda ökoloogilist jalajälge, on eramajade kinnistutel ning eriti hajaasustusega aladel igal kinnistul mõistlik biolagunevaid jäätmeid kompostida, mitte tellida selleks eraldi jäätmevedu jäätmeveo teenuse osutajalt.

Kasutuskõlblikke riideid, tekstiile, mänguasju ja jalanõusid on võimalik ära viia MTÜ Riidepunkt konteineritesse, mis asuvad Kehra linnas ja Alavere külas. 2020. aasta algul valmis Anija vallas jäätmejaam jäätmete keskkonnasõbralikuks käitlemiseks ja korduvkasutamiseks. Jäätmejaam aitab oluliselt kaasa valla jäätmetest puhastamisele ja jäätmete korduskasutamiseks suunamisele. Jäätmejaama teenuste kasutamine elanikkonna poolt on osutunud nii suureks, et jäätmejaam vajab laiendamist. Ohtlikke jäätmete ning asbestijäätmete kogumiseks korraldab Anija Vallavalitsus ka kogumisringe, kui on selleks toetusfondidest toetust saanud.

Strateegiline eesmärk: Anija valla jäätmemajandus on korraldatud keskkonnasõbralikult ja jätkusuutlikult.

Meede 1: Haldusterritooriumil jäätmealase tegevuse korraldamine.

Tegevused:

1. Tiheasustusaladel prügimajade ja/või süvamahutite rajamine.
2. Elanikkonna teadlikkuse tõstmine jäätmete sorteerimisest ja säästlikust tarbimisest.

3. Kohaliku initsiatiivi ja vabaihenduste ning kodanikualgatuse toetamine keskkonnahoiu ja säästliku tarbimise edendamisel.
4. Jäätmete liigiti kogumise võimekuse parendamine jäätmejaama laiendusega.
5. Elanikkonna teadlikkuse tõstmine ringmajanduse valdkonnas.
6. Ringmajanduse põhimõtete järgimine, sh avalike ürituste korraldamisel.

Investeeringud:

Investeeringu objekt							Rahastusallikas
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Kehra linna sadevete kanalisatsiooni projekteerimine ja etapiviisiline väljaheitamine (Kehra linna sadeveesüsteemi projekteerimine 50 000€ Põrgupõhja sadeveesüsteemi väljaheitamine 100 000€)				E	x	x	Vallaeelarve ja KIK
Aegviidu alevi (VI etapp – Metsa piirkond) ja (VII etapp – Jalaka piirkond) ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitööd	E	450000					Aegviidu Jaama tn ÜVK – kogusumma 829890€, omafinantseering 414115€, 2024 eelarveaasta
Aegviidu Nikerjärve			280756				Nikerjärve ÜVK – kogusumma 701890€, omafinantseering 280756€, 2025 eelarveaasta
Teede ja tänavate avalike parklate remont vastavalt teehoiukavale	205000	132300	170000	x	x	x	Vallaeelarve
Uuselamupiirkondade taristu arendamine	125500						Vallaeelarve

(Mulla ja Jakobsoni tn)							
Uuselamupiirkondade taristu arendamine (Keskuse tn ja Vainu tee)			E	30000	x		Vallaeelarve
Aegviidu raudteepeatuse parkla laiendamine				E	x	x	Potentsiaalsed toetusmeetmed 50% ja 50% vallaeelarve
Bussipeatuste ajakohastamine			15000	30000	x		Vallaeelarve, kogukond ja Transpordiamet
Kergliiklustee rajamine Kehra -Anija	1090791						Potentsiaalsed toetusmeetmed 25% ja 75% vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Kaunissaare - Pikva - Alavere				E	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Voose - Vetla - Kreo						E	Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Räägu teest Lahinguvälja rongijaamani				E	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Kehra - Lilli- Soodla				E	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Soodla - Kõrvemaa			200000	x	x		Toetus 100%
Kergliiklustee rajamine Anija -Raasiku				E	x		Toetusmeetmed ja Raasiku ja Anija valla eelarve
Kergliiklustee rajamine Kehra - Vikipalu						E	Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve

Kergliiklustee rajamine Alavere-Rooküla- Lükati					E		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Kehra linnas Ülejõe tee				E	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Kaunissaare–Kehra				E	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kergliiklustee rajamine Aegviiduraudtee ülesõidule (Meie kauplusest bussijaamani)			E	x	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Tänavavalgustuse etapi viisiline rajamine: etapp I (Salumäe, Kaunissaare, Lehtmetsa) etapp II (Alavere, Pikva, Vetla, Vikipalu: Räägu teest rongipeatuseni)				E	x	x	Vallaeelarve
Aegviidu uue kalmistu urniala väljaehitamine				E	x	x	Vallaeelarve
Kehra urniala arendamine					E		Vallaeelarve
Elamufondi renoveerimine	18680						Vallaeelarve
Süvamahutite rajamine			E				90% toetusmeede ja 10% korterühistud
Jaama tn ja Põrgupõhja sademevee projekt	54000						Vallaeelarve

Alavere katlamaja küttesüsteemi vahetus				12000	x		Potentsiaalsed toetusmeetmed ja vallaeelarve
Kehra staadioni jalgtee rajamine väravast ülekäigurajani			50000				Vallaeelarve

E- ettevalmistus

x- tegevus on planeeritud sellesse aastasse

3.7 Valla juhtimine ja kogukonnad

3.7.1 Üldvalitsemine

Hetkeolukord

Anija valla juhtimisstruktuur koosneb vallavolikogust, vallavalitsusest ja hallatavatest asutustest. Vallavolikogus on 19 liiget ning volikogu on oma ülesannete täitmiseks moodustanud 6 komisjoni: arengu- ja eelarvekomisjon, haridus- ja noorsootöökommisjon, majandus- ja keskkonnakommisjon, huvitegevuse- ja kogukonnakommisjon, sotsiaalkommisjon, revisjonikommisjon.

Anija vallal on 10 hallatavat asutust: Kehra Gümnaasium, Kehra Kunstidekool, Alavere Põhikool, Anija Valla Lasteaiad, Anija Valla Kultuurikeskus, Anija Valla Noortekeskus, Anija Valla Keskraamatukogu, Kehra Sotsiaalkeskus, Aegviidu Kool ja Aegviidu Raamatukogu.

Vallavalitsuses ja valla hallatavates asutustes on 2022. aasta seisuga kokku ligi 300 töötajat. Allasutuste raamatupidamine on tsentraliseeritud.

Vallavalitsuse töötajate arv tagab omavalitsuse toimimise kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ja muude õigusaktidega sätestatud ülesannete täitmiseks. Vallavalitsuse poolt 2014. aastal vastuvõetud asjaajamise kord võimaldab eeltoodud ülesannete täitmiseks paberivaba asjaajamist.

Anija vald on 100% omanik äriühingus osäühingus Velko AV ning sihtasutuste Anija Mõisa Haldus ja Anija Valla Spordimaailm asutaja.

Käesoleva arengukava perioodi peamiseks ülesandeks on hallatavate asutuste juhtimiskvaliteedi tõstmine, et saavutada optimaalsete kuludega parim tulemus. Suurimateks väljakutseteks on ruumiresursi optimeerimine ja iga-aastane palgafondi suurenemise tagamine hallatavatele asutustele.

Arengustrateegia elluviimiseks on vajalik koostöö naaberomavalitsustega kvalifitseeritud spetsialistide tööle rakendamiseks valdade üleselt ning rahvusvaheline koostöö teiste omavalitsustega.

Väga oluline on valla elanikele regulaarne info jagamine vallas toimuvate tegevuste ja sündmuste kohta, kasutades infokanalitena Anija valla veebilehekülge, kord nädalas ilmuvat ajalehte

Sõnumitooja. 2014. aastast antakse kord kvartalis välja valla uudiseid kokkuvõttev venekeelne Sõnumitooja. Kord kuus ilmub Sõnumitooja Anija valla erilehena, mis kajastab mahukamalt valla tegemisi ja leht postitatakse kõigi valla elanike postkastidesse tasuta. Tulevikus on info edastamiseks plaanis laiendada elektrooniliste infokanalite kasutamist.

Strateegiline eesmärk: valla efektiivne ja edukas juhtimine

Tegevused:

1. Valla ametnike tööjaotuse ja koormuse optimeerimine koostöös naabervaldadega.
2. Koostöö arendamine kohalike omavalitsustega, sealhulgas koostöö arendamine rahvusvahelisel tasandil.
3. Vallamaja infosüsteemide korrastamine, vajalike turvameetmete rakendamine.
4. Vallavalitsuse haldusalas olevate ressursside optimeerimine valla haldussuutlikkuse parendamiseks.
5. Omavalitsuse poolt osutatavate teenuste muutmine elanikele kvaliteetsemaks ja kättesaadavamaks.
6. Valla juhtimise läbipaistvuse tagamine.
7. Elanikkonna kaasamine strateegilistesse otsustusprotsessidesse.
8. Anija valla sihipärane mainekujundus.
9. ÜTK-sse kuulumise otstarbekuse analüüs.
10. Valda tutvustava tunnussümboolika väljatöötamine, sh kõigile allasutustele.
11. Kommunikatsioonistrateegia välja töötamine, mis tagaks ka venekeelsele elanikkonnale esmatähtsa informatsiooni kättesaadavuse.
12. Tagasiside süsteemi rakendamine rahuloluküsitluste ja uuringute näol.
13. Vallavalitsuse järjepidev ja sisuline koostöö valla hallatavate asutuste ja valla osalusega ettevõtetega.
14. Valla kodulehe arendamine uudiste edastamiseks.

3.7.2 Kogukonnad

Hetkeolukord

Kuna vaatenurgad kodanikuühiskonnale on pidevas muutumises, ei ole kogukond mõistena ka Anija vallas ühtselt defineeritud, nagu ei ole seda tehtud kogu Eestis.

Anija vallas on tugevad külakogukonnad ning tekkima on hakanud ka linnakogukondi, nt Kehras Põrgupõhja asumis. Kogukonna inimesed tunnevad üksteist ja suhtlevad omavahel, pakuvad teineteisele praktilist abi, mõistmist või tuge, neil on jagatud väärtused ja eesmärgid. Kogukonnas kogetakse solidaarsust, st tunnetatakse, et ollakse mingis aspektis sarnases olukorras ja koos tegutsedes on võimalik edasi liikuda, lahendusi leida. Hästi toimivas kogukonnas respektieritakse erinevusi ja taotletakse kõigi kogukonnaliikmete kaasamist. Toimiv kogukond otsib võimalusi, et kõik kogukonnaliikmed saaksid oma oskusi ja andeid panustada. Kogukonnas saab iga liige valida isikliku läheduse määra ise, st ta võib olla teatud ajal aktiivsem ja tuumikule lähemal ning teatud perioodil kaugemal. Ükski organisatsioon ei ole automaatselt kogukond, kuid organisatsiooni kuuluvatest inimestest võib kujuneda kogukond. Ka naabruskonnas või omavalitsuses elavad inimesed ei moodusta kohe kogukonda. Kogukonnas on inimeste vahel mitteformaalsed suhted ja

tegutsetakse koos. Kogukonnas tegelevad inimesed eelkõige oma igapäevaeluliste asjadega. Kogukonna liike on erinevaid. Kogukondlik tegevus ei piirdu vaid MTÜ vormiga ega ka piirkondliku vormiga. Välja võib tuua nt Anija valla käsipallikogukonna: kuigi on moodustatud mittetulundusühing HC Kehra Fännklubi, ei ole käsipallikogukonna liikmete arv piiritletud selgelt geograafiliselt ega ka ühenduse liikmelisusega. Anija vallas on kogukondlik aktiivsus organisatsiooniliselt mitmekesine (MTÜd, külavanemate eestvedamisel ja ühistest huvidest kogunevad kogukonnad). Alates 2023. aastast on toimunud regulaarselt kord kvartalis küladele ja vabaihendustele ümarlaud. Iga aasta antakse valla eelarvest vabaihendustele toetust ning parimatele aasta tegijatele jagatakse tunnustusi Eesti Vabariigi aastapäeva pidulikul kontserdil. Kogukondade ja kohaliku omavalitsuse vahelise koostöö toimimise hea näide on 2023. aastal ühiselt läbitud “Kogukonnalabor 2023” ning kaasava kogukonna elavdamine läbi koostöö nt 2024. aasta “Kultuurikava 24+” koostamine ja töögrupi moodustamine.

Strateegiline eesmärk: jätkusuutlikud ja aktiivsed kogukonnad

Meede 1: aktiivsuse tõstmine ja jätkusuutlikkuse suurendamine kogukonnas.

Tegevused:

1. Kodanikualgatuslike ühenduste kui partnerite kaasamine otsuste kujundamise protsessi.
2. Aktiivsete vallakodanike, vabaihenduste, külavanemate ja külaseltside nõustamine, innustamine ja tunnustamine.
3. Vabaihenduste tegevuste toetamine koostöös MTÜ Ida-Harju Koostöökojaga (Leader-meede), HEAK-i ja KÜSK-iga.
4. Avalike teenuste delegeerimine.
5. Kogukondade ja KOV-i vahelise koostöö toimimise kinnistamine koostöö hea tava või mõne muu ametliku dokumendiga.
6. Kohalike kogukondade kohta regulaarne info kogumine ja korrastamine.
7. Ühiskonnaelus osalemise võimaluste tagamine teistsuguse keele ja kultuuritaustaga inimestele.

3. ANIJA VALLA EELARVESTRAATEEGIA

4.1. Eelarvestrateegia olemus

Eelarvestrateegia on Anija valla arengukavast tulenev finantsplaan, mis seob valla prioriteetid, vajadused ja võimalused ning annab rahalised orientiirid kavandatud tegevuste realiseerimiseks. Eelarvestrateegia koostatakse neljaks eelseisvaks eelarveaastaks ja lähtealusteks on omavalitsuse tegevust reguleerivad õigusaktid, riigi eelarvestrateegia ja rahandusministeeriumi majandusprognoos.

Anija valla eelarvestrateegia koosneb põhitegevuse tulude ja –kulude prognoosist, investeerimis- ja finantseerimistegevuse vajaduse planeerimisest ning finantsdistsipliini täitmisest.

Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse, kui arvestusüksuse finantsseisundist ning võimekusest olemasolevaid kohustusi teenindada. Eelarvestrateegia kirjeldab omavalitsuse finantsolukorda ning prognoosib rahavoogude kujunemist eelseisvatel eelarveaastatel.

Anija valla eelarvestrateegia on koostatud arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks.

Eelarvestrateegia on aluseks iga- aastasele valla eelarve koostamisele ning annab üldised suunised ja juhised. Täiendavalt analüüsitakse eelarve tulusid ja kulusid eelarve koostamise käigus. Lisaks valla eelarvelistele vahenditele on oluline kaasata täiendavaid eelarveväliseid ressursse, milleks on eelkõige Euroopa Liidu struktuurifondide vahendid ja kindlustada erinevate toetusprojektide omaosaluse katmine. Investeeringuobjektide planeerimisel on prioriteetsed välisrahastusega projektid.

4.2. Majandusprognoos

Eesti majandus langes 2023. aastal 3% ja seejuures langes suure osa tegevusalade lisandväärtus. Samas kasvas jooksev hinnas SKP 4,6%. Eesti ettevõtete ja majapidamiste kindlustunne on väike, kuid viimastel kuudel on mõnes sektoris olnud ka kindlustunde paranemise märke. Rahandusministeerium prognoosib, et selle aasta kokkuvõttes jääb majanduse reaalne maht enam-vähem 2023. aasta tasemele, kuid majandus pöördub aastases võrdluses kasvule selle aasta teises pooles, kui peaksid paranema nii välisnõudlus kui ka majapidamiste tarbimisvõimalused. Aastaks 2025 oodatakse 3,3 protsendilist majanduskasvu. Järgmistel aastatel on kasv aeglasem kui 3%. Eesti peamiste eksporditurgude ekspordi ja impordi prognoosid viitavad järk-järgulisele paranemisele aasta lõpuks, mida toetab intressimäärade langetamise ootus.

Arvestades majanduslangust, võib tööturu olukorda pidada rahuldavaks. Töötajate arv on langenud alates 2023. aasta keskpaigast ning töökohtade arvu langus on olnud suurim tööstuses ja ehituses. Aastaks 2024 prognoositakse hõivatute arvu langust 0,3% võrra ja tööpuuduse mõõdukat kasvu. Palgakasv aeglustub tänavu, kuid püsib vaatamata nõrgale majanduskasvu väljavaatele siiski suhteliselt kiire. Alates 2025. aastast kasvab keskmine palk nominaalse majanduskasvuga sarnases tempos. Palgakasv taandus 2024. aastal küll 6% juurde ja on järgmistel aastatel 5% lähedal, kuid see on märgatavalt kiirem hinnakasvust. Tööturu seis on oodatust parem, kuid tööpuudus siiski tõuseb. Arvestades ümbritsevaid olusid ehk reaalse majanduslanguse kestvust ja ulatust võib tööturu olukorda pidada vähemalt rahuldavaks. **Kui SKP statistika näitab meie majanduse kohta üsna pessimistlikku pilti ning majandus on olnud languses kuus kvartalit järjest, siis tööpuudus on kerkinud suhteliselt vähe.**

Seega kui majanduskasv hakkab taastuma aasta teisest poolest, siis võib hõive suurenemist oodata viitajaga ehk alles 2025. aastal. Pikemaajaliselt piirab edasist hõive kasvu juba praegu kõrge osalusmäär ning tööjõu nappus. Seetõttu ei prognoosi Rahandusministeerium alates 2026. aastast märkimisväärset töötajate arvu kasvu.

Kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk ulatus 2023. aastal pea 0,5%ni SKPst. Kõrge defitsiit on tingitud omavalitsuste tulude reaalhindades vähenemisest 2021. aastast alates ja kulude kiirest kasvust (sh kasvanud euriborist). Kuna 2025. aastal on kohalike omavalitsuste valimised, mis tavapäraselt on kaasa toonud keskmisest suurema rõhu investeringutele, siis võib oodata kõrge defitsiidi taseme jätkumist. Valimistele järgnevatel aastatel väheneb omavalitsuste defitsiit keskmiselt 0,2%-le SKP-st. Seda tingib ühelt poolt halvenenud kohalike omavalitsuste finantsvõimekus, mis piirab nende võimalusi kohustusi juurde võtta ja nõuab jätkusuutlikkuse tagamiseks teenuste ja toetuse rahastamise üle vaatamist, ning teiselt poolt kasvab hüppeliselt saadavate investeringutoetuste maht (välisabi ja CO₂)

Tabel 1. Rahandusministeeriumi majandusprognoosi põhinäitajad:

Makromajanduslikud näitajad	2023	2024	2025	2026	2027	2028
SKP reaalkasv, %	-3,0	0,0	3,3	2,8	2,5	2,5
Tarbijahinnaindeks, %	9,2	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0
Keskmine palk, eurot	1 833	1 944	2 042	2 143	2 246	2 354
Keskmise palga reaalkasv, %	2,1	2,5	2,5	2,8	2,7	2,7
Tööpuuduse määr, %	6,4	7,2	6,7	6,3	6,2	6,1

Allikas: Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos

4.3. Tulubaasi prognoos

Eelarve põhitegevuse tulud jagunevad vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) § 7 liigendusele: maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadud toetused tegevuskuludeks ja muud tegevustulud. Anija valla põhitegevuse tulude maht 2024. aastal on planeeritud 13,4 miljonit eurot, millest eeldatavasti laekub 0,1 miljonit enam. Enamlaekumise prognoos põhineb käesoleva aasta esimese poolaasta tegelike tulude alusel. Järgnevateks eelarveaastateks on prognoositud põhitegevuse tulude tõusuks 3-4 %. Prognoosi aluseks on Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos palga reaalkasvust ja pensionituludelt eraldatava tulumaksu eraldise tõus.

Üksikisiku tulumaksu prognoosimisel on järgitud Rahandusministeeriumi prognoose, valla maksumaksjate arvu muutust, sissetuleku kasvu ja töötute arvu muutust. Alates 2024. aastast suurendas kohalike omavalitsuste tulumaksu tulu eakate üldhoolduse rahastamise reform, mistõttu KOVid said alates 2024. aastast 2,5% residendist füüsilise isiku riiklikust pensionist. Aastal 2025 on eraldise määr 5,5%. Tulumaksuseaduse muudatuse kohaselt vähendatakse samas KOVidele eraldatava füüsilise isiku tulumaksu eraldise määra 2025. aastal 11,89%lt 11,29%le. Järgnevatel aastatel vähendatakse tulumaksu eraldise määra veelgi.

2024 aasta esimese poolaasta seisuga on Anija vallas ühe kuu keskmine maksumaksjate arv Rahandusministeeriumi andmetel 3 355 inimest, mis moodustas Anija valla elanikkonnast 52,1% ja tööealistest (15– 69 aastasest) elanikest 67,1%. Valla maksumaksjate arv on püsinud suhteliselt stabiilsena. Möödunud kolme aasta jooksul on Anija valla maksumaksjate arv suurenenud 136 inimese võrra sh UA sõjapõgenike inimesed.

Keskmine brutoväljamakse töötaja kohta oli 2023. aastal 1 488 eurot kuus, kahanedes varasema aastaga võrreldes 46 eurot. Töötute arv on käesoleva aasta augustikuu lõpu seisuga 205 inimest, mis on 3 inimest rohkem, kui möödunud aasta samal ajal.

Tabel 2. Tulumaksu laekumise prognoos 2028. aastani:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Maksumaksjate arv Anija vallas	3 325	3 355	3 400	3 500	3 600	3 600
Maksumaksjate arvu muutus	1,9%	1,6%	0,6%	2,9%	2,9%	0,0%
Sissetulek inimese kohta kuus	1 488	1 650	1 700	1 750	1 800	1 820
Sissetuleku kasv	2,7%	2,5%	3,0%	2,9%	2,9%	1,0%
Tulumaksu tulu aastast	7 271 082	7 916 200	8 154 000	8 200 000	8 250 000	8 300 000
Tulumaksu laekumise kasv	6%	8%	3%	2%	1%	1%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,96%	11,89%	11,29%	10,64%	10,23%	10,23%

2024. aasta tulumaksu tõusu võrreldes 2023. aasta tegeliku laekumisega on prognoositud 8,3% ja 2024. aasta tõus tuleneb tulumaksu eraldise suuruse ja põhimõtete muutustest. Edasi järgnevatel aastatel on arvestatud kolme kuni ühe protsendilise tõusuga. Tulumaksu laekumise prognoosi korrigeeritakse vajadusel eelarve koostamise protsessi käigus.

Tulu maamaksust on eelarvestrateegias prognoositud väikese tõusuga, milles on arvesse võetud maa maksustamishinna ja maksumäärade muutusi.

Tulud kaupade ja teenuste müügist ja riigipoolsed toetused on arvestatud 2-8% tõusuga. Riigieelarvest omavalitsustele edasi kantavate riiklike maksutulude ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada kohalikele omavalitsustele piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Kui ülejäänud vahendite kasutamise üle otsustab ainult kohalik omavalitsus, siis toetusfondi vahendid on määratud konkreetseteks otstarveteks. Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt suunatakse tasandusfondi kaudu lisavahendid vähem tulukamatele valdadele, et vähendada regionaalset mahajäämust.

Muud tegevustulud (maavarade kaevandamistasu, vee ressursimaks ja saastetasu jäätmete viimisest keskkonda) on planeeritud 2024. aasta tegeliku tulude tasemel ja järgnevatel aastatel olulist tõusu ei ette näha ei ole.

Tabel 3. Tulude prognoos 2028. aastani:

Tulu liik	2023 tegelik	2024 eeldatav	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Maksutulud	7 510 792	8 124 173	8 383 000	8 430 000	8 490 000	8 550 000
Kaupade, teenuste müük	740 251	758 490	800 000	800 000	800 000	800 000
Tasandus- ja toetusfond	4 122 854	4 018 549	4 320 000	4 320 000	4 320 000	4 370 000
Toetused tegevusteks	298 551	249 657	250 000	250 000	250 000	250 000

Muud tegevustulud	276 669	230 200	230 200	200 000	200 000	212 000
Põhitegevuse tulud kokku	12 949 117	13 381 069	13 983 200	14 000 000	14 060 000	14 182 000

4.4. Kulude prognoos

Eelarve kulud jagunevad vastavalt KOFS jaotusele: antavad toetused tegevuskuludeks ja muud kulud, mis omakorda jaguneb personali-, majandamis- ja muudeks kuludeks.

Anija valla kulude prognoosimisel on arvestatud käesolevas eelarvestraategias püstitatud eesmärgiga, hoida tulud ja kulud tasakaalus ning seeläbi tagada piisav investeerimisvõime (sh. omafinantseering arendusprojektidele, millele õnnestub saada kaasrahastamine eurotoetuste näol) ja laenude teenindamise võime. Eesmärgi saavutamiseks tuleb prioriteetsena eelistada tulevikus kulude kokkuvõidu võimaldavaid projekte.

Makstavate toetuste summa mahu kasv tuleneb 2023.a. juulist käivitunud hooldekodude reformist, mistõttu järgnevatel aastatel on kohustus hüvitada vanurite hooldekodutasud. Personalikulude tõusu planeeritud ei ole. Palga tõus saab toimuda sisemiste ümberkorralduste arvel – koosseisude ja tööaja kasutuse ülevaatamine/hindamine, koosseisude ja juhtimiskulude vähendamine. Põhitegevuse kuludest moodustavad personalikulud strateegia perioodil stabiilselt kuni 62 %

Majandamiskulude kasvu planeerida ei ole võimalik. Käibemaksu tõusust tulenev kulude kallinemine ja prognoositava tarbijahinna indeksi tõus saab katta üksnes muude majandamiskulude vähenemise arvelt.

Tabel 4. Kulude prognoos 2027. aastani:

Kulu liik	2023 tegelik	2024 eeldatav	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Makstavad toetused	991 472	1 145 461	1 200 000	1 250 000	1 300 000	1 350 000
Personalikulud	7 697 508	8 251 924	8 300 000	8 300 000	8 350 000	8 400 000
Majandamiskulud	3 797 634	3 743 432	3 750 000	3 700 000	3 750 000	3 800 000
Muud tegevuskulud	13 389	132 026	133 000	134 000	134 000	136 000
Põhitegevuse kulud kokku	12 500 003	13 272 843	13 383 000	13 384 000	13 534 000	13 686 000

Tulude ja kulude planeerimisel on järgitud põhimõtet, et säiliks omafinantseerimise võimekus ja põhitegevuse tulem oleks positiivne. Strateegiaperioodi eesmärgiks on põhitegevuse tulemi saavutamine määral, mis tagab laenude ja intresside tagasimaksed ja võimaldab omaosaluse katmist planeeritavatele investeeringutele.

Tabel 5. Prognoositava põhitegevuse tulude ja -kulude muutuste tulemus:

	2023 tegelik	2024 eeldatav	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Põhitegevuse tulude muutus %	4	3	4	0	0	1
Põhitegevuse kulude muutus %	3	6	1	0	1	1

Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,04	1,01	1,04	1,05	1,04	1,04
--------------------------------------	------	------	------	------	------	------

4.5. Finantseerimistegevus

Anija vallas teenindada alljärgnevad laenulepingud:

- 1) SA Keskkonnainvesteeringute Keskus - Kehra reoveekogumisala veevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise ja laiendamise kaasrahastamise omafinantseeringu katteks võetud laen. Põhiosa tagasimaksed algasid 01.01.2013 ja lõpevad 27.08.2028. Laenu jääk 01.01.2025. aasta seisuga on 245 545 eurot. Intressimäär 1,0 % + Euribor.
- 2) Swedbank – valla teede remondiks ja EL investeeringuprojektide omaosaluseks võetud laen 2018. aastal. Laenu summa 1,2 miljonit eurot. Põhiosa tagasimaksed algasid 16.01.2019 ja lõpevad 16.07.2028. aastal. Laenu jääk 01.01.2025. aasta seisuga 480 681 eurot. Intressimäär 1,12 % + Euribor.
- 3) SEB pank - valla teede remondiks ja EL investeeringuprojektide omaosaluseks võetud laen 2019. aastal. Laenu summa 0,55 miljonit eurot. Põhiosa tagasimaksed algasid 16.01.2020 ja lõpevad 17.01.2028. aastal. Laenu jääk 01.01.2025. aasta seisuga 223 899 eurot. Intressimäär 1,25 % + Euribor.
- 4) SEB pank – Alavere kooli renoveerimiseks ja uue lasteaia ehituseks võetud laen. Laenu summa 2,5 miljonit eurot. Põhiosa tagasimaksed algasid 16.01.2022 ja lõpevad 17.01.2032. aastal. Laenu jääk 01.01.2025. aasta seisuga 1 992 015 eurot. Intressimäär 0,71 % + Euribor.
- 5) SEB pank – Lastetare lasteaia hoone ehituseks võetud laen. Laenu summa 1,35 miljonit eurot. Põhiosa tagasimaksed algasid 16.01.2023 ja lõpevad 27.12.2032. aastal. Laenu jääk 01.01.2025. aasta seisuga 1 128 375 eurot. Intressimäär 1,04 % + Euribor.
- 6) SEB pank – Anija-Kehra kergtee ehituseks ja Aegviidu lasteaia hoone renoveerimiseks võetud laen. Laenu summa 2,5 miljonit eurot. Põhiosa tagasimaksed algasid 16.01.2024 ja lõpevad 7.12.2033. aastal. Laenu jääk 01.01.2025. aasta seisuga 2 390 435 eurot. Intressimäär 1,104 % + Euribor.

Investeeringuteks on võimalik maksimaalselt võtta laenu 2025. aastal prognoosi kohaselt 2,2 miljonit eurot. Laenukohustuste suurus kokku on siis 8,4 miljonit eurot, mis on netovõlakoormuse ülemmäär 60% põhitegevuse tuludest.

4.6. Finantsdistsipliini tagamise meetmete täitmine

Kohalike omavalitsuste finantsdistsipliini tagamise eesmärk on maandada riske, mis võivad põhjustada KOVide finantsraskuste teket. Pikalt püsiv ülejõu käiv võlakoormus või jooksvate tulude puudujääk on peamised finantsraskuste tekkimise põhjused.

Finantsraskuste tekkimine tähendab elanikele teenuste kättesaadavuse halvenemist, sest eelarve jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb hakata kärpima kulusid.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmeks:

- põhitegevuse tulem peab olema positiivne või null;
- netovõlakoormusel on kaks erinevat ülempiiri sõltuvalt finantsvõimekusest:
 - ✓ ülempiir võrdub kuuekordse põhitegevuse tulemi suurusega, kuid ei tohi ületada põhitegevuse tulude kogusummat (seega individuaalne piirmäär 60–80%);

- ✓ kui kuuekordne põhitegevuse tulem on väiksem kui 60% põhitegevuse tuludest on netovõlakoormuse ülempiiriks 60% põhitegevuse tuludest.

Ajutiselt (2024.a lõpuni) tõsteti netovõlakoormuse alampiiri 80% -le ning individuaalset ülemmäära 10x põhitegevuse tulemist. 2025.a alates hakkavad need vähenema järk-järguliselt, kuni 2028 aastal jõutakse tavapäraste määradeni.

Eelarvestrateegia perioodiks planeeritud põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus vastavad KOFS-i normatiividele.

Nende näitajate alusel otsustatakse Anija valla finantsolukorra üle ning nende täitmata jätmise võib kaasa tuua sanktsioonid. KOFS näeb ette finantsdistsipliini tagamise meetmed kogu kohaliku omavalitsuse arvestusüksusele. Kohaliku omavalitsuse arvestusüksus on kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuvad üksused. Sõltuvaks üksuseks loetakse raamatupidamise seaduse mõistes üksust, mis on kohaliku omavalitsuse otsese või kaudse valitseva mõju all: saab kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalikult-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksuselt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 % vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Tabel 6. Netovõlakoormuse näitajad:

Anija vald	2023 tegelik	2024 eeldatav	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Põhitegevuse tulud	12 949 117	13 381 069	13 983 200	14 000 000	14 060 000	14 182 000
Laenukohustuse jääk	6 179 596	6 910 950	8 389 920	8 399 920	8 289 920	8 189 920
Likviidsete varade suunamata jääk	413 462	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	5 766 134	6 910 950	8 389 920	8 399 920	8 289 920	8 189 920
Netovõlakoormus %	44,5	51,6	60,0	60,0	59,0	57,7

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on omavalitsuse jätkusuutliku finantspoliitika tagamine: positiivne eelarvetulem, laenude teenindamise ja investeerimisvõimekuse ja reservide olemasolu. Planeerimise eesmärgiks on tagada eelarveprotsessi stabiilsus, vahendite sihipärane ja efektiivne kasutamine. Raskemini prognoositavad on kaks olulist tululiiki – tulud üksikisiku tulumaksust ja tulud riigi tasandusfondist. Tulumaks moodustab ca 55 % Anija valla põhitegevuse tuludest.

Kulude struktuur ei ole viimastel aastatel oluliselt muutunud, muutunud ei ole ka valdkondades kulude jaotus. Elanikkond väheneb ja vananeb, valla finantseerimisvõimekus väheneb ja tulude tõus kulub tänase struktuuri ülalpidamiseks. Paremaks toimetulekuks tuleb, kas tehtavad kulud vastavalt teenuste kasutajaskonnale üle vaadata või saada edaspidiseks arenguks riigilt lisavahendeid (omavalitsuste rahastamismudeli muutus).

Vabariigi Valitsus kinnitas 23.05.2024.a. tulubaasi kompensatsiooni kava, mille alusel ei või KOV-i tulubaas tulumaksu eraldise määra vähenemisest tulenevalt väheneda üle 1,5% võrreldes stsenaariumiga.

Anija valla eelarvestrateegia finantsandmete koond vt lisa 2.

5. ARENGUKAVA SEIRE

Anija valla arengukava kehtestab Anija vallavolikogu ja praktilist elluviimist korraldab aastail 2023–2028 Anija vallavalitsus. Arengukava on vallavalitsuse töövahend ja juhend oma tegevuste korraldamiseks koostöös avalikkusega. Arengukavas on määratletud lähiaastate prioriteetsed tegevused ja projektid. Investeeringute kavas on loetletud investeeringute objektid aastateks 2023–2028, tegevuste potentsiaalsed rahastusallikad ja hinnangulised maksumused. Lisaks valla eelarvele arvestatakse kava täiendavate finantseerimisallikatena ka Eesti riigi eelarvest eraldatavaid finantstoetusi ning Eesti, välisriikide või rahvusvaheliste organisatsioonide abi ja toetust koostööprogrammidest, sh Euroopa Liidu struktuurifondide vahendite kaasamine. Samuti on arengukava täitmiseks tarvilik tagada sihtfinantseeringuid ja erasektori kaasfinantseeringuid.

Arengukava rakendamise seire ja ajakohastamine toimub igal aastal, eelnedes järgneva aasta eelarve koostamisele. Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele peab vallavolikogu arengukava ajakohastamise tarvis tegema otsuse igal aastal 15. oktoobri seisuga. Arengukava ajakohastamise käigus aktualiseeritakse valla olukorda iseloomustavad faktandmed ning olukorrast tulenevad probleemipüstitused, hinnatakse arengukava elluviimist. Vajadusel täpsustatakse arengumudelisse seatud eesmärgid ja ülesandeid. Seejärel seatakse järgneva aasta tegevusprioriteetid ning viiakse sisse muudatused investeeringute kavas, milles näidatud tegevused ja vajalikud rahalised mahud on ühtlasi aluseks valla eelarve koostamisele.

6. ARENGUKAVA LISAD

Anija valla arengukava 2023–2028 juurde kuulub kaks lisa:

1. Investeeringute kava 2023–2028
2. Eelarvestrateegia